

6 Teemakohtaiset puheenvuorot

6.1 Talous

4526 Työministeri Tarja Filatov/SD: ...Olisin viitannut **ikäntyneiden ihmisten kuntokartoitukseen** ja siihen **työnjakoon**, josta olemme päässeet yksimielisyyteen. **On** aivan **totta**, että kuntokartoitusten puolella **työvoimahallinnossa** on ollut **resurssipula**, ... Mutta emme ole halunneet työvoimahallinnossa ottaa sitä kokonaan piikkiimme, koska **kyse on** kuitenkin **kuntotuttavasta työstä**, joka **hallinnonalajaossa kuuluu enemmän Kelalle**.

4529 Lauri Oinonen/kesk: **tarkastelen** tätäkin **lakiesitystä... kuntien kannalta**. Tämä tarkastelukulma on osaltaan perusteltu siksi, että paikallisesti juuri **kunnilla on** tämän **toteuttamisvastuu**. Kun ... tiedämme, missä taloudellisissa paineissa ovat kunnat kautta maan. ...Näen, että tämä on **työllisyyden ja sosiaalitoimen välimaastossa... Toivon**, että tässä **olisi toteuttamisvastuussa myös valtio**. Toivon, **...että valtion toimesta ...autettaisiin**, mitenkä kunnat voisivat olla yhteistyössä... **lain toteuttamisessa, jotta voitaisiin löytää ...seudullista yhteistyötä**.

4531 Eero Akaan-Penttilä/kok: ... **työllisyyden nosto kuuluu työministeriön rooteliin ja syrjäytymisen ja köyhyyden estämisen puoli taas sosiaali- ja terveysministeriölle**. ...**luontevasti on otettu mukaan ...aktiivinen sosiaalipolitiikka-termi** ja näen niin, että tämä on **jatkoa kannustinloukkuprojektille...** esitys sisältää lisäksi **...velvoitteita sekä yhteiskunnalle että yksilöille ja on siinäkin mielessä tasapuolinen**.

4531 Eero Akaan-Penttilä/kok: ...**hallituksen esitys on ... yksimielinen**, ja siinä mielessä **eräiden** hallituspuolueiden jäsenten **kannanotot ...tulevat, lievästi sanoen, ...outoon valoon**. ...Jää vain miettimään, **onko** tässä **työhallinnon intressi siirtää vaikeasti työllistettävä joukko kunnille...**

4542 Marja Tiura/kok: Kuntouttavaan **työtoimintaan osallistuvalla esitetään maksettavaksi** normaalisti kuuluvat etuudet eli **työmarkkinatuki ja toimeentulotuki**. Lisäksi hänelle maksettaisiin **30 markkaa työpäivältä** sekä korvattaisiin **matkakustannukset**. Tässä toteutuisi myös periaate, että **työnteon on aina oltava kannattavampaa kuin elämisen pelkästään sosiaaliturvan varassa**.

4544 Tero Rönni/sd: **Ohjaus ja opastus** sekä työn valvonta asetetaan **kuntien harteille, eikä** tämä toiminta **onnistu ilman lisäresursseja**. ... Eräissä kunnissa ...ohjaaminen ja opastaminen **säilytetään** sellaisille **henkilöille, joilla ei ole aikaa eikä halua oman työn ohessa tätä tehdä, saati pätevyyttä** asian hoitamiseen.

5180 Juha Rehula/kesk: **Perustuslakivaliokunta** on mietinnössään **kirjannut näkyviin** julkiseen valtaan kohdistetun veloitteen ..., että **kuntien on edistettävä työllisyyttä** ja pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön. **Kunnat eivät** varmaankaan **ole laistamassa vastuutaan**, mutta katson ... että... ensimmäisessä käsittelyssä olevalla lailla **valtio on siirtämässä vastuutaan työttömyyden hoidosta kunnille**. Tämä on ... **lain suurin ongelma**. ...kuntien ... taloudelliset resurssit eivät tule riittämään lain ja sen perusteluiden tarkoittamalla tavalla.

5185 Jyri Häkämies/kok: Itse näen niin, että ehkä tämä ensisijaisesti olisi **sosiaalitoimen ...tehtäviä**, ...on tietysti selvää, että **mitä enemmän tämän tyyppisiä tehtäviä työvoimahallinnolle lisätään**, sitä enemmän **se on pois ensisijaisesta toiminnasta**, jota mielestäni ovat **aktiivinen työnvälitys, avoimien työpaikkojen välittäjien palveleminen ja työpaikkojen tarjoaminen työnhakijoille**.

4508 -09 Sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho: Tarkoitus on luoda yhteiset puitteet...mihin liittyy myös se, että **kunnilla on mahdollisuus saada korvaus** silloin, kun ne järjestävät kuntouttavaa työtoimintaa. **...korvaus on parempi kuin yleensä**, jos kunnille tulee lisää velvoitteita. Silloinhan tulee vain normaali valtionosuus. Tässä tulee korvausta enemmän **suoritusperusteisesti**. **Esitys tietysti liittyy** myös niihin **laajempiin tavoitteisiin**, joita on kirjattu hallitusohjelmaan, muun muassa **työllisyysasteen nostamiseen ja toisaalta syrjäytymisen ehkäisemiseen**. Päämäärähän tässä on **ennen**

kaikkea se, että kun ja jos näissä toimenpiteissä onnistutaan, se merkitsee sitä, että henkilö siirtyy pois toimeentulotukiasiakkudesta ja tätä kautta kunnille tulisi myös säästöjä...

4512 Sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho/kok: Edelleen kritiikkiin korvausasiasta, kuntien saamasta tuesta. **Normaalistihan, kun kunnille tulee uusi velvoite, siihen saa normaalin valtionosuuden. Tässä tulee kunnille enemmän.** ...tämän toiminnan tarkoituksena on vähentää pitkäaikaista toimentulotukiasiakkuutta. Jos tähän päästään, ...sehän tuo kunnille pelivaraa toteuttaa juuri tätä toimintaa tehokkaammin ...

4528 Niilo Keränen/kesk: Hetkeksi voisi viivähtää myös kustannuksissa, ...sinänsä hyvä ajatus, että kun kunnille määrätään lisää tehtäviä, siihen ...osoitetaan myös rahoitusta. ...Tämä uusi tehtävä tuo joka tapauksessa paineita lisähenkilöstön palkkaamiseen. Lakiesitys toteaa kategorisesti, että kuntouttavan työtoiminnan järjestää kunta, ja yhteistyötahoissa ei mainita valtiota. Onhan valtiolla poliisilaitoksia ja Kelan toimistoja ja kihlakunnanvirastoja ja te-keskuksia ja maakuntahallintoa... joillakin paikkakunnilla,...myös näissä työpisteissä olisi mahdollista ohjata työtoimintaa.

4529 Niilo Keränen/kesk: ...esitys on ...jonkin verran raakile. Erityisen huolellisesti tulisi selvittää, mikä pitäisi olla ...oikeudenmukainen valtion ja kuntien välinen kustannustenjakko, mikä on kuntien ja työvoimatoimistojen todellinen ...vapaa resurssi, joka voidaan suunnata tähän.

4537 Pekka Nousiainen/kesk: Periaatteessa lakiehdotus on hyvä..., mutta siihen sisältyy ...epäkohtia, jotka antava aiheen arvioida sitä ...toisesta näkökulmasta. Kuntouttava työtoiminta tulisi olemaan kunnilla uusi tehtävä, ...niin perustuslaki kuin kuntalakikin lähtevät siitä, että samalla kun uusi tehtävä annetaan, ...huolehditaan...että tehtävän ... vaatimat resurssit ovat riittävät. ...näyttää selvältä, että valtio on istumassa kuntien pökyillä tuleen ja menemässä minimiosuudella. Siksi on välttämätöntä, että ...kustannustenjakko selkiinnytetään ja arvioidaan kustannukset todellisten suuruisiksi...Minusta valtiolla tulee olla ensisijainen vastuu työllisyyden hoidosta...

4538 Pertti Hemmilä/kok: Tämäkin uudistus valitettavasti tuo kunnille lisää velvoitteita ja myös lisää kustannuksia. ...Aktiivisesta sosiaalipolitiikasta aiheutuvat kustannukset tulisikin suhteuttaa kunnan talouteen ja harkinnanvaraisilla avustuksilla auttaa heikossa taloudellisessa asemassa olevia kuntia...

4540 Paula Lehtomäki/kesk: taloudellisten vaikutusten arviointi on ollut ... ehkä arpapeliäkin, tai sanotaan, että lakiesityksestä ja sen taloudellisista vaikutuksista vallitsee aika lailla erilaisia käsityksiä. Heitänkin ilmaan kysymyksen, onko taloudelliset vaikutukset arvioitu tässä esityksessä realistisesti. ...korvaus, joka ...on kunnille tulossa, 50 markka per päivä, ei ole kovin häävi... Meidän pitää täällä salissa ...muistaa se, että kun kunnille annetaan lisää tehtäviä, siinä pitää olla rahapussi silloin mukana.

5321-22 Marjatta Vehkaoja/sd: Rohkenen olla ed. Rauhalan kanssa eri mieltä matkakorvausasiasta ... se ei ... ole pelkästään kustannusten jakokysymys valtion ja kuntien välillä. Sehän on tekniikkaa ja sitä pitää pystyä hoitamaan. Siihen, että tämä nyt toimeentulotukipuolelle otetaan kokonaisuudessaan, saimme erittäin hyvät perustelut. Siellä meillä on nimittäin valmis valitusjärjestelmä asiakkaalle, mitä taas ei ollut työvoimahallinnon puolella. Myöskin kysymys verottomuudesta on valmiiksi ratkaistu. Oli siis tällaisia asiaa puolustavia seikkoja. Vielä viimeiseksi: Kunnan intressissä on järjestää työpaikka mahdollisimman läheltä, koska kunta itse joutuu osallistumaan kustantamiseen. Tällä tavalla asiakas hyötyy tästä ratkaisusta.

4522 Marjatta Vehkaoja/sd: Resursseista on puhuttu täällä paljon, Minäkin kuulun niihin, jotka eivät millään voi uskoa, että 50 markkaa per päivä kunnille resursoituna voi riittää.

4525 Marjatta Stenius-Kaukonen/vas:...Kelan kuuluu tietysti tehdä tutkimuksia ja kuntouttaa, jos siihen on mahdollisuuksia. Mutta miksi Kela on vähentänyt sitä? Yksinkertaisesti siitä syystä, että ne ovat harkinnanvaraisten määrärahojen perusteella tehtäviä ja ...määrärahoja ei ole lisätty tarvetta vastaavasti.

4525 Marjatta Stenius-Kaukonen/vas: Ministeri Filatov, ...tämän pykälän (työvoimapalvelulaki 13 §: vajaan kuntoisten työhön sijoituksen tukeminen) mukaan voidaan järjestää työ- ja koulutuskokeiluja,

työhön valmennusta, ja kustannukset katetaan tämän lain mukaisesti eli työministeriön määrärahoista. **Esitin, että tähän osoitettaisiin lisää määrärahoja. Tämä on juuri sitä toimintaa, josta nyt on kysymys** uudessa lainsäädännössä. **Meillä on olemassa aivan toimivat pykälät.** ainoa syy, miksi ne eivät toimi, on se, että ei ole riittävästi määrärahoja. **Määrärahoja lisäämällä voitaisiin saada huomattavasti enemmän tuloksia.**

4543 Pertti Turtiainen/vas: **Onko mahdollista ylipäätään, että kunnat pystyvät työllistämään** näitä ongelmaisia?...onko kunnilla sitä vastuunottoa, kun samanaikaisesti ...monet kunnat sopeuttavat henkilökuntaansa, ... **taloudellisten resurssien mukaisesti eli vähentävät henkilökuntaa?**

5178 Marjatta Stenius-Kaukonen/vas: Olen kerännyt **kuusi erilaista asiantuntijalausuntoa.** Kaikkien lausunnonantajien **huolena ovat nykyiset projektit ja niiden keinovalikoima,** kuten tuettu työllistyminen avoimille työmarkkinoille, tuettu yritystoiminta, sosiaaliset yritykset ja osuuskunnat, niin sanotut siirtymätyöohjelmat, työpartitoiminta, työnhakuklubit..., jotka ovat ...**tähdänneet ensisijaisesti aitoon työllistymiseen,** siis avoimille työmarkkinoille **työsopimussuhteiseen työhön.** Nämä lausunnonantajat pelkäävät, **että uusi lainsäädäntö vaarantaa** näiden jo **hyviksi katsottujen käytäntöjen toteutumisen.**

5320 Marjatta Vehkaoja/sd: Kysymys on näiden ihmisten kuntouttamisesta **pienin askelin** takaisin **työelämään.** Kuntoutus **onnistuu ainoastaan,** mikäli se tapahtuu **asianomaisen myötämielillä.** Tähän olemme halunneet kiinnittää huomiota ja tähdentää sitä, että esimerkiksi **sosiaaliasiakkaan asemaa koskeva laki, koskee myös tätä toimintaa, josta on tuleva sosiaalitoimen yksi muoto.** Olemme täysin tietoisia siitä, että **resurssipuolella on ongelmia. Emme pystyneet juurikaan niitä korjaamaan** valiokunnassa, vain **kympillä per toimintapäivä:** suunta on oikea, mutta riittämätön. **Valiokunta on mietinnössään tähdentänyt ...** että tässä toiminnassa ... **laatu on tärkeämpää kuin määrä.**

4519-20 Anne Huotari/vas: Olemme kysyneet osoittamaan **laskelmia,** että **yhden nuoren vaikein tie,** joka kulkee erilaisten **laitosten kautta vankiloihin...**, tulee maksamaan **6,3 miljoonaa markkaa** hänen elämänsä aikana. **Yleensä nämä ihmiset kuolevat ennen 50:tä ikävuotta.** ...**Kunnalle on ...kallista, jos se ei satsaa** näihin **ihmisiin...kun he ovat nuoria.** Jos puhutaan todellisesta varhaisesta puuttumisesta, **...pitäisi jo päiväkodeissa puuttua** niihin tilanteisiin, ...niin kuin perheneuvolatyö...erityislastentarhanopettaja sekä erityisnuorisotyö puuttuvatkin. **Ikävää..., että kunnat ovat ...joutuneet leikkaamaan ..näistä ...paljon voimavaroja pois.**

4540 Paula Lehtomäki/kesk: Tänä iltana ...ed. Huotari puhunut **mestari-kisällä -mallista,** joka sisältyy ...alueelliseen **Lex Kainuu -työllisyyskokeiluun.** ... hankkeen tiimoilta **kävi hyvin ilmi, että ...kannattaa satsata** näihin **yksilöllisiin ja räätälöityihin** keinoihin, ...**vaikka** ...nämä satsaukset **ovat kalliita,** ...jos niiden avulla pahin kehityskulku **pystytään ehkäisemään, eli laitostuminen tavalla tai toisella,** ...silloin säästöt ovat hyvin **merkittäviä. Satsaukset ...eivät ...tarkemmin tarkasteltuna olekaan kovin paljon suuremmat kuin tähän kohderyhmään joka tapauksessa yhteiskunnan varoja tultaisiin käyttämään.** ...**jos sieltä esimerkiksi ...palkkatuloja tavalla tai toisella jossain vaiheessa syntyy,** niin silloinhan **osa kustannuksista palaa verokertymänä takaisin** valtiolle ja kunnille.

4528 Niilo Keränen/kesk: ...**hyvä peruste,** jolla katson **kuntien** kaikesta huolimatta **olevan sopiva ...toimijataho,** on se, että **syрjäytyneitten ihmisten sopeutuminen työhön.** ja ...myöhemmin **jopa avoimille työmarkkinoille...**tulee **vähentämään** kunnan **kustannuksia toimeentulotuessa.** Tietysti se vähentää myös työttömyyden kustannuksia.

4530 Lauri Oinonen/kesk: ...kuntien **sosiaalitoimen viranhaltijat** ovat ...**ylikuormitettuja.** Tässä tulee yksi ...vaativa **lisätehtävä.** Tähän tarvitaan varmasti voimavaroja. **Toisaalta** voi perustellusti sanoa, että kyllä se **toimeentulosektorilla ... ajan myötä ja osaltaan ...nopeastikin vapauttaa myös resurssuja.**

4534 Jyrki Häkämies/kok: ...**hyvää** tässä lakiesityksessä on myös se, että se johtaa **yhteistyöhön ... sosiaalitoimen ja työvoimahallinnon tasolla.** ...**kustannukset voivat olla suurempia** kuin lakiesityksessä todetaan ... mutta näen, että ...**pitkällä tähtäyksellä** syntyy **säästöjä** sitä kautta, kun nuoren **syрjäytyminen katkaistaan tai se estetään.**

4534 Christina Gestrin/r: Nuorten henkilöiden osalta voidaan kuitenkin kysyä, **puututaanko asioihin silti liian myöhään**, jos tämä tapahtuu vasta tässä vaiheessa. **Nuorella** henkilöllä, **joka ei voi eikä halua opiskella tai tehdä työtä**, on mitä todennäköisimmin **vaikea lapsuus ja nuoruus** tai henkilökohtaisia ongelmia.

4536 Arto Seppälä/sd: **Yhteiskunta voi sijoittaa yhteen syrjäytyneen nuoreen satojatuhansia markkoja ja saada rahansa takaisin veroina ja säästettyinä hoitokululuina.** Meidän tulisi panostaa ohjaavaan ja tukevaan työhön, ei pakottaa näitä nuoria sanktioiden avulla.

4538-39 Matti Huutola/vas: ...saamieni selvitysten perusteella ... jo sillä **päästään ...mahtaviin tuloksiin, jos kunnat osallistuvat kuntouttaviin työllistämistoimiin siltä osalta, mitä** ne joutuvat maksamaan ...toimeentulotuen osuutta, ja toivon mukaan myöskin hallitus ...lisää osuuttaan...

4539 Matti Huutola/vas: On ... tärkeää... että tälle ... toiminnalle voitaisiin luoda jonkinlaiset mittarit. Olisivatko ne...tyytyväisyysmittareita? ...konsultit ovat ... joskus mielestäni rahastaneet...erilaisilla mittareilla, ... **kun työttömille järjestetyn koulutuksen yhteydessä on tehty tyytyväisyysmittauksia.**

5188 Esa Lahtela/sd: Minä väitän ... **vaikka valtio kokonaan ei sitä** kustannusta **maksaisikaan**, siitä tulee olemaan **kunnille hyötyä**, jokaisesta ihmisestä, joka sieltä syrjästä saadaan aktiivitoiminnan piiriin. Etenkin **nuori henkilö, jos jää** pysyvästi **sosiaalitoimen asiakkaaksi, tulee maksamaan paljon** ...pelkäänsä toimeentulotukena.

4531 Eero Akaan-Penttilä/kok: ...**toisaalta** ...on todettu, että **kunnat saavat** sosiaalityönsä ja projektiensa kautta paremmin **työllistettyä vaikeata populaatiota...Hyvin koulutetut löytävät työnsä** ilman työhallintoa, **sehän on selvä.** Tällöin tietenkin voidaan kysyä, **mihin tarvitaan niin suurta työhallintoa ... eli pitäisikö osa työhallinnosta ja sen määrärahoistakin siirtää** pysyvämmiin **kunnille.**

4533 Eero Akaan-Penttilä/kok:Aivan lopuksi...**työministeriön budjetti** ensi vuodelle on ...**11,36 miljardia** markkaa. Tosi **iso budjetti**, ...kuitenkin olemme ...**ministerin suusta kuulleet**, että tämä **ministeriö hoitaa ainoastaan työnvälitystehtävää, sillä ei ole työllistävää mahdollisuutta.**

4533 Jyrki Häkämies/kok: Toisaalta **yhdyn ...huoleen, ...työvoimahallinnon resursseista.** Sitä mukaa kuin työvoimahallinnolle **lisätään** tällaisia eräällä tavalla ...**passiivisia velvoitteita**, on työvoimahallinnon **perustehtävä vaarassa.** ...näen sen, että **työvoimatoimistojen perustehtävänä** olisi huolehtia siitä, että **avoimia työpaikkoja sinne annetaan ja sitä kautta välitetään.** On ...**uhkana se, että työvälitys siirtyy kokonaan työvoimahallinnon ulkopuolelle.** Jos työvoimahallinto **ei pysty vastaamaan** työelämän, erityisesti **yritysten, tarpeisiin** riittävän nopeilla aikajännteillä.

5185 Jyri Häkämies/kok: **Mikäli** tämän tyyppinen toiminta laajasti **lisääntyy, on vaarana**, jos se vaaraksi koetaan, **että työmarkkinat, työnvälitys, enevässä määrin siirtyy** puhtaasti **työvoimahallinnon ulkopuolelle** työntajien **yksityiseksi toiminnaksi**, enkä usko, että sitä välttämättä nähdään hyvänä.

5322 Pekka Kuosmanen/kok: **Minun mielestäni** tämä on hallitukselta niin sanottu **hakaneulakonsti työllistää** pitkäaikaistyöttömiä, lähinnä alle 25-vuotiaita. Hallituksen pitää tehdä **jämerämpää työllisyyspolitiikkaa** sillä tavalla, että jokaiselle **halukkaalle järjestetään työpaikka** eri tavalla kuin nyt, kunnan sosiaalihuollon kautta. Toisin sanoen, jos haluamme tämän asian hoitaa, meidän **on lähdettävä siitä, millä tavalla yritys pystyy työllistämään työttömän. Työllistämisen esteet meidän pitää poistaa** eli ne pullonkaulat. Tässä otankin esille työvoiman **sivukulut** ... Meidän pitäisi lähteä siitä, että **jos yritys työllistää työttömän tai pitkäaikaistyöttömän ennen kaikkea, yrityksen ei tarvitsisi maksaa sivukuluja** esimerkiksi ensimmäisen kolmen vuoden aikana ollenkaan, vaan vain nettopalkan.

6.2 Eriarvoisuus

5318 Marjatta Stenius-Kaukonen/vas: **Keskeinen ongelma** tässä on se, että kaikki **tämän lain mukainen toiminta tapahtuu ilman työsuhdetta.** Suomessa **toimeentulon kahtiajaon syveneminen japienituloisten putoaminen, ... taloudellisen asemansa osalta syöksykierteeseen johtuu juuri siitä,**

mitä keskusta voimakkaasti on ajanut ja kannattanut, että **tehdään työtä ilman työsuhdetta**. **Omaishoidontuki, perhehoitajalaki**, kaikki nämä ovat nimenomaan **porvarihallituksen aikaansaannoksia**. Työtä ilman työsuhdetta, se on, sanon suoraan, osittain **orjatyötä**.

5320 Marjatta Vehkaoja/sd: ... todella **ikävää**, että joudumme ... jälleen kerran lisäämään niiden toimenpiteiden lukumäärää, joissa **työn näköistä toimintaa** tehdään **ilman työsuhdetta** ... Tässä piilee todellinen **kahtiajakautumisen vaara** pitkällä aikavälillä tässä yhteiskunnassa.

5384 Anne Huotari/vas: Toivon, että jatkossa **ei luotaisi** enää uusia tällaisia **ilman työsuhdetta tehtäviä toimintamuotoja**, vaan **pääsääntö** ... jatkossakin **olisi** se, että **työt tehdään työsuhhteessa**.

4537-8 Pertti Hemmilä/kok: Työllistämisen- ja koulutusohjelmien osalta on muistettava, että **työllisyyskurssi ja -koulutus toinen toisensa perään ei saa olla itse tarkoitus** vaan **tavoitteena** on aina oltava henkilön **sijoittuminen pysyvästi työelämään**. Lakiesityksen mukainen **kuntouttava työtoiminta ei ole virka- tai työsuhhteessa tehtävää työtä** eikä siitä niin ollen **kerry esimerkiksi eläke-etuuksia**.

4535 Arto Seppälä/sd: Kun **on olemassa** jo tukityöllistäminen ja työllistäminen työmarkkinatuella, näen työpaikkojen **tasa-arvoa uhkaavana** sen, että käyttöön **otetaan vielä yksi työllistämisen muoto**. Jo nyt on tilanne sellainen, että **samassa työpaikassa on töissä sekä työsopimussuhteessa työskenteleviä että työllistämistuella ja työmarkkinatuella työllistettyjä**.

4517 Työministeri Tarja Filatov/sd: Minun **pelkoni on** ... se, että ...nekään **rahat, jotka ovat ...budjetissa, eivät tule käytetyiksi**, koska tämä järjestelmä ei korreloi siten, että rikkaat kunnat tai köyhät kunnat hoitaisivat samalla tavalla asiansa, vaan meillä **on paljon varakkaita kaupunkeja, jotka työllistävät suhteessa paljon vähemmän** kuin esimerkiksi **Pohjois-Suomen tai Itä-Suomen pienet, huomattavasti köyhemmät kunnat**... Sen vuoksi **tarvitaan ...velvoittavuutta myös kaupungeille ja kunnille**, jotta ne ovat mukana tässä järjestelmässä, koska valtio ei yksin pysty työpaikkoja järjestämään...

4521 Työministeri Tarja Filatov/SD: ...**tiukoista rahoista huolimatta alueilla on tehty hyvin erisuuntaisia päätöksiä**. **Vaikkapa Pori** on päättänyt hajauttaa toimintaansa siten, että on viety **työvoimapaalveluja lähiöihin** ... sinne, missä ihmiset ovat, ja ...**toisten te-keskusten alueella taas on nähty ...järkevämmäksi lakkauttaa tiettyjä työvoimatoimistoja**. ...on hyvin erilaisia paikallisia **toimintamalleja**.

4521 Työministeri Tarja Filatov/SD: ...**mikään ei määrää, että haastattelu on tehtävä työvoimatoimistossa**,... siellä, missä työtön ihminen ja työvoimatoimisto ovat kaukana toisistaan, on järkevää kerätä ihmiset **tietyssä päivänä vaikkapa kunnan tiloihin ja tehdä ...haastattelut ja suunnitelmat siellä**, jolloin näitä sadan kilometrin matkoja ei tule.

5181 Lauri Kähkönen/sd: **Kunnat** ovat tämän lain täytäntöönpanon suhteen ... hyvin **erilaisessa asemassa**. Kunnissa on **erilainen työttömyysaste, sen rakenne on erilainen** ja kun viittasin **matkakustannusten korvauksiin** (kunta maksaa) monilla ... **korkean työttömyyden alueilla myös matkat ovat erittäin pitkät**.

4519 Anne Huotari/vas: ...**Työvoimatoimistoilta** on koko ajan **vähennetty voimavaroja**. ...joudumme esimerkiksi **Kainuussa** miettimään, joudummeko lopettamaan kolme pientä työvoimatoimistoa. Se johtaa tilanteeseen, jossa **työttömällä matka lähimpään työvoimatoimistoon on yli sata kilometriä**...

5389 Esa Lahtela/sd: **En kannata vastalauseita**, koska **kunnilla** kanssa **pitää olla vastuu työllistamisestä**. – tässä voi olla kyllä **keskustan edustajilla ketunhantä kainalossa**, koska **monet kunnat ovat** aika pitkälle **kepun hanskassa** – että kun valtio ei maksa näitä juttuja, niin ei meidän tarvitse työllistää. **Kenelle työllistäminen** tässä yhteiskunnassa **pitäisi kuulua? Se ei kuulu yrityksille**. Se tiedetään, että ne toimivat markkinaehtoisesti. Se **kuuluu valtiolle ja kunnille** minusta selkeästi.

4530 Lauri Oinonen/kesk: ...kuntien **socialitoimen viranhaltijat** ovat ...**ylikuormitettuja**. Tässä tulee yksi ...vaativa **lisätehtävä**. Tähän tarvitaan varmasti voimavaroja. **Toisaalta** voi perustellusti sanoa, että kyllä se **toimeentulosektorilla** ... ajan myötä ja osaltaan ...**nopeastikin vapauttaa myös resursseja**.

4524 Marjatta Stenius-Kaukonen/vas: ...pidän hyvänä **valtioneuvoston lausumaa**, jossa ...korotetaan sitä, että **ensisijaisia toimenpiteitä on aina tarjottava. Elävä elämä on**sanoisin, **raadollisempaa kuin** millaista **se lain kirjoittajien näkökulmasta ehkä on**. Vaikka kirjoitetaan lainsäädäntö, **jolla tarkoitetaan ihan hyviä...asioita**, m. niin käytännön tulokset ovat usein aivan **muuta**. Sen kokevat ne työttömät ihmiset jotka ovat toimenpiteiden kohteina.

4519 Ed. Anne Huotari/vas: ...tavoite on hyvä... Mutta **se, miten toteutus kunnissa tapahtuu, määrittelee... onko laki työttömälle mahdollisuus vai rankaisu**. ...on hyvä, että kunta voi itse ratkaista, miten kuntouttava työtoiminta järjestetään. **Kunnan motivaatio riippuu siitä, miten kunta suhtautuu... asiaan ja niihin ihmisiin ...joiden koetaan tulevan kuntouttavan työtoiminnan piiriin**. Jos kunta kokee asian **rasitteeksi** ja valtion vastuun siirtämiseksi sille, **on odotettavissa, että...mallista voi tulla karenssiautomaatti**. Jos taas **kunta kokee asian mahdollisuudeksi ja antaa sosiaalityölle riittävät voimavarat tukea näitä nuoria aktiivisuuteen**, näiden kuntien **nuoret ovat ...paremmassa asemassa ... kuin niiden kuntien nuoret, joissa on koettu... asia rasitteeksi** ja velvoitteeksi.

5378 Marjatta Stenius-Kaukonen/vas: **Yleisarviona** laista toteaisiin, että **jos toteuttajat toimivat viisaasti**, tämä **antaa mahdollisuuden** toimintaan, joka **edistää** vaikeasti työllistettävien **työllistymistä avoimillekin työmarkkinoille**. **Jos toimeenpanijat eivät halua toimia** niiden henkilöiden **todelliseksi auttamiseksi**, ja voisi sanoa vielä enemmän, jos heillä **ei ole resursseja toimia** niiden henkilöiden elämänhallinnan parantamiseksi ja **auttamiseksi polulla työelämään**, ...laki antaa mahdollisuuden heikkoon toimintaan. Tämä **ei estä sitä**.

5318 Marjatta Stenius-Kaukonen/vas: ... **Tämä jää nyt... kunnissa tapahtuvan toiminnan varaan**. Kun me tiedämme, että **valtaosa Suomen kunnista on keskustajohtoisia**, keskustalla on tässä nyt **näytön paikka**, että se todella huolehtii heikoimmassa asemassa olevista.

5188 Esa Lahtela/sd: **Kyse on tahdosta, millä tavalla kunnat suhtautuvat** työllistämiseen ja **löytykö työllistämisaikakkoja**. Nythän tätä on sillä tavalla **laajennettu hallituksen esityksestä poiketen**, että **myös valtion puolella voitaisiin työllistää**.

4524 Marjatta Stenius-Kaukonen/vas: ... **asia, joka tässä nähdään suurena vaarana on** ...**se, kun ensisijaisia määrärahoja ei ole riittävästi**, niin **tänne valuu ...näiden toimepiteiden kohteiksi**, nimenomaan kohteiksi, **joutuu** myös sellaisia **ihmisiä**, jotka eivät sinne kuulu, vaan **jotka ovat kykeneviä tekemään työtä**.

5180 Juha Rehula/kesk: ...**onko lain henkilöstöresurssit mitoitettu** oikein niin, että **lain henki ja kirjain toteutuu, varsinkin**, kun ...**työvoimahallinnon henkilöstöresursseja ollaan** paraikaa vähentämässä. Tästä **seuraa se, että tämän lain piiriin saatetaan vyöryttää henkilöitä, jotka eivät sinne kuulu**.

5383 Anne Huotari/vas: Valiokunta mainitsee myös, ... että **ensisijaiset toimenpiteet on toteutettava siten**, että kuntouttavaan **työtoimintaan osallistuvat vain ne, joiden työllistyminen sitä vaatii**. **On huolehdittava siitä, etteivät henkilöt siirry toissijaisten toimenpiteiden piiriin sen vuoksi, ettei ensisijaisia toimenpiteitä toteuteta tehokkaasti riittämättömien resurssien tai hyödyntämättömien määrärahojen vuoksi**. Tänä vuonna **käyttämättä** näyttää jäävän yli **200 miljoonaan** palkkaperusteisia **työllistämisvaroja**.

5383 Anne Huotari/vas: Valiokunnan esittämän **ponnen mukaan** ...tähdennetään sitä, että **kuntouttava työtoiminta on tarkoitettu toissijaiseksi toimenpiteeksi**, ... olen tyytyväinen siihen että ponsi loppujen lopuksi ...tällä on. **Toissijaiset toimenpiteet ... eivät voi korvata ensisijaisia toimenpiteitä, ja ongelma onkin siinä, että työvoimatoimistolla on ikään kuin oikeus kieltäytyä tarjoamasta ensisijaisia toimenpiteitä, jos sillä ei ole siihen voimavaroja, ...**

6.3 Järjestelmän väärinkäyttö

4513-14 Anne Huotari/vas: Ministeri Perholta kysyisin...**mikä tämän lain kohderyhmä on. Onko kysymys vain niistä henkilöistä, jotka eivät halua töihin?** Jos kysymys on niistä, silloin toimenpiteet ovat määrätynlaiset ja sanktiot määrätynlaiset. **Onko kysymys myös niistä, joilla on terveyden tai muun syyn vuoksi rajoitteita ottaa työtä vastaan?** Silloin toimenpiteet ovat toisenlaiset ja sanktion pitäisi olla aivan erilainen kuin tässä lainsäädännössä. **Vai koskeeko tämä laki niitäkin, joilla ainut ongelma on työn puute ja matala toimeentulotuen taso?**

4524 Marjatta Stenius-Kaukonen/vas:...haluan tässä yhteydessä edelleen tuoda esille, koska juuri niistä henkilöistä, joita tämä lainsäädäntö ... koskee, **osa on ilman muuta työkyvyttömiä. Pitäisi huolehtia siitä, että he saavat heille kuuluvan toimeentulon eläkkeen kautta** silloin kun heillä ei ole edellytyksiä osallistua enää työelämään.

4530 Saara Karhu/sd: Ne **työttömät, joiden ainoa ongelma on työn puute**, eivät saatujen lausuntojen mukaan **kuulu** tämän lain sovellusalaan. Heidät pyritään työllistämään **ensisijaisin toimenpitein**. ...**Tärkeää olisi** kuitenkin saada tästä joukosta **erilleen työkyvyttömät** eli ne sairaat henkilöt, jotka nytkin **roikkuvat kortistossa** odottamassa eläkettä. **Sairaat** olisi päästettävä **reilusti eläkkeelle** eikä palloteltava heitä tämän toiminnan piiriin.

4542 Pertti Turtiainen/vas: **Mitä esimerkiksi aktiivoinnin sisältö on? ...Liittyykö siihen koulutusta, jonka tavoitteena on pysyvän työpaikan saaminen? Kuka ottaa vastuun siitä henkilöstä, jonka kunta työllistää johonkin tehtävään? Onko hän riittävän koulutuksen saanut, onko turvallisuusnäkökohdat huomioitu, ettei tälle henkilölle satu mitään vahinkoa...**

5178 Marjatta Stenius-Kaukonen/vas: Tässä on mielestäni **ydinkysymys**, ... **mitä kuntouttava työtoiminta tarkoittaa. Määritelmät**, jotka laissa ovat, ... **eivät ole tyhjentyviä**, koska lakiin ei voi kovin tyhjentyvästi määritelmää kirjoittaa, mutta myöskään **lain perusteluista ei todella löydy viisasten kiveä...**

5182 Lauri Kähkönen/sd: **Aktivointis suunnitelma on todella tärkeä**. ... epäilen ... 9 §:n toteamusta, että aktivointis suunnitelma **tarkistetaan tarvittaessa. Olisiko syytä ollut asettaa jokin minimiaika?** ... Kun tuo **kehotus on niin avoin**, että "tarvittaessa", voi käydä niin, että suunnitelman **uusimiseen ei nähdä ... muutostarpeita**. Voi olla haluttomuutta. ... Tietysti tähän toimintaan liittyvät myös **henkilöstöressurit**.

5189 Juha Rehula/kesk: Valiokunnan asiantuntijakäsittelyn yhteydessä nousi esiin asia, jonka ed. Huotari otti tässä keskustelussa esiin: Kuluvalta vuodelta on **jäämässä noin 200 miljoonaa** markkaa **työllistämismäärärahoja käyttämättä** Miksi näin? ... Kun **tulen maakunnasta, jota rakenteellinen pitkäaikaistyöttömyys edelleenkin vaivaa, on meilläkin Päijät-Hämeessä jäämässä useita miljoonia** markkoja kuluvan vuoden **määrärahoja käyttämättä**. Miksi näin? **Kyse ei ole siitä, etteikö olisi tarvetta**, vaan siitä että **ylempien tahojen ohjeistusta on tiukennettu siinä määrin, että rahaa ei ole voitu käyttää siihen tarkoitukseen, mihin se on tarkoitettu**.

4511 Marjatta Stenius-Kaukonen/vas Ed. Kerola totesi juuri, että **180 miljoonaa** tämän vuoden **työllistämisrahoja ...jää käyttämättä**. Miksi? **Siksi, että niiden käytön ehdot ovat niin kireitä, että niitä ei pystytä käyttämään. Meillä on** vaikka kuinka **paljon työttömiä, jotka hakevat työtä, kysyvät, eivätkö he saa** (työllisyysmäärärahaa), kun he **eivät avoimilla markkinoilla työllisty**. ...**Ne pitäisi ainakin siirtomäärärahoiksi tehdä**.

4512-13 Työministeri Tarja Filatov/SD: Sitten **rahojen ylijäämään**. Voidaan katsoa niin, että **ohjeistus on liian tiukkaa ja sen vuoksi rahoja jää käyttämättä**. Mutta ...**jos ohjeistusta hyvin paljon löysennetään, ...olemme tekemisissä kilpailun vääristämisen kanssa ja meillä jää ...syntymättä niitä työpaikkoja, jotka muuten syntyvät normaalisti** avoimilla työmarkkinoilla, ... työvoimahallinto joutuu jatkuvasti käymään taistelua sen suhteen, mitä ...yksityisellä puolella olevia töitä voidaan tukea, **jotta ei synnytetä vääristynyttä kilpailutilannetta**.

4513 Työministeri Tarja Filatov/SD: **Jos ajatellaan esimerkiksi yhdistelmätuen anteliaisuutta, ...työllistäjä saa yli 5000 markkaa** työllistääkseen henkilön ...mielestäni se on aika voimakas...vastaantulo valtiolta siihen nähden, että **kyse on yhdestä työpaikasta...jos me ...tarjoaisimme saman suuntaisia ja saman määräisiä subventioita kaikille...tähän maahan ei syntyisi yhtään normaalia työpaikkaa.**

4535 Arto Seppälä/sd: Kun **on olemassa** jo tukityöllistäminen ja työllistäminen työmarkkinatuella, näen työpaikkojen **tasa-arvoa uhkaavana** sen, että käyttöön **otetaan vielä yksi työllistämisen muoto**. Jo nyt on tilanne sellainen, että **samassa työpaikassa on** töissä sekä **työsopimussuhteessa työskenteleviä että työllistämistuella ja työmarkkinatuella työllistettyjä**. Ongelmallista on myös se, että **osa kunnista keplottelee** jo nyt näiden tukien kanssa ja **joidenkin kuntien tiedetään pyörittävän joitakin palveluja ...työllistettyjen voimin**. Tämä ei liene ollut alun alkaen tarkoituksena.

5182 Lauri Kähkönen/sd: --- tulee mieleen... **kysymyksiä** siitä, kuinka paljon tähän toimintaan **osallistuvien turvallisuudesta** välitetään ja **voidaanko taata se, että heitä ei käytetä** sitten **työvoiman korvaajina**, tietynlaisena **ilmaistyövoimana**. Monesti esimerkiksi työmarkkinatukea käytetään tavallaan näin.

4531 Saara Karhu/sd: Yksi **hyvä asia esityksessä on se, ettei kuntoutuksessa olevalla henkilöllä voida korvata varsinaista työntekijää**. Tämä **estää** kuntoutettavien **käytön halpatyövoimana**. **Saman suuntaisesti toimii myös lain rajoitus, joka estää** kuntoutettavan **työtoiminnan hankkimisen yrityksiltä**. Hyvä on myös se, **ettei** kuntoutettavaa **voida pakottaa oman työssäkäyntialueen ulkopuolelle**. Tässä ...on ...syytä todeta **...työssäkäyntialueiden** valtava **koko** ja julkisen liikenteen kulkeminen **...Onko kohtuullista velvoittaa** autoton työtön **...vaikkapa sadan kilometrin päähän**, minne ei ...edes bussi kulje kuin harvakseltaan?

4538 Matti Kangas/vas: **Ongelma on** mielestäni siinä, mistä **löytää aitoja työpaikkoja nuorille** ja ennen kaikkea juuri alle 25vuotiaalle. **Jos** heillä **teetetään toisarvoista työtä, motiivi on kovin alhainen**, ja voi olla, että nuoret eivät lähde tällaiseen työkokeiluun. **...on oikein, että nuoret saadaan työelämän piiriin**. Se on **parasta nuorisotyötä**. Tässä on **vaarana se, että kunnissa ryhdytään teettämään** niin sanottuja **normaaleja töitä** näillä **työllistävillä töillä**. Nuoret joutuvat tekemään työn eri **palkalla kuin toiset**, jotka tekevät normaalilla palkalla töitä.

5180 Juha Rehula/kesk: **Lähtökohtana tulee ...kaikissa olosuhteissa olla työllistymisedellytysten parantaminen**.—Voi olla järkevää, **ettei** kuntouttavan työtoiminnan alainen työ ole **...virka- tai työsuhteessa** olevaa. Jää kuitenkin kysymään **miksi näin on... Tavoitteena** kuitenkin tulee olla kuntouttava **jakson jälkeen tai jopa kesken sen päästä tilanteeseen, jossa tehtävä työ täyttää palkkatyölle luonteenomaiset ehdot** oikeuksineen ja velvollisuuksineen.

4514 Inkeri Kerola/kesk: Työministeri totesi tuossa äsken, että **kunnilla on tähänkin asti ollut vaikeuksia löytää** sopivia **paikkoja työllistettävälle** ja siksi **määrärahoja on jäänyt käyttämättä**. Nyt kysynkin...**olisiko syytä ottaa myös yksityinen sektori ...kuntouttavan työvoiminnan piiriin**. Ymmärrän kilpailulliset seikat, mutta siitä huolimatta meillä on **paljon yksityisellä sektorilla paikkoja**, joissa nämä henkilöt saattaisivat saada paljon **järkevämpää työtä** kuin kunnassa konsanaan...

4514 Markku Rossi/kesk: Kysyisin minstereiltä, **miksi** tässä yhteydessä **ei ole otettu yritystoimintaa ja myös yksityistä sektoria mukaan**, koska kunnat yksistään ovat työllisyyskysymyksissä mukana ja pelkään pahoin, että se puuroutuu. **Tarvittaisiin mukaan myös todellista työllistävää sektoria**.

4543 Pertti Turtiainen/vas: Keskustelussa on noussut esiin **yritysten mahdollisuus työllistää**, hoitaa ongelmatyöntekijöitä... **yhteiskunnan tuella** osittain,... mutta sekin osaltaan **vääristää** yritystoimintaa ja **kilpailua**. **Yrityksillä on mahdollisuus, jos ne haluavat** vain työllistää, **ottaa näitä ongelmaksiakin**, koska aivan **varmaa on**, että hyvin moni ... **pystyy hoitaman** sen työsä ja **tehtävänsä**, joka hänelle osoitetaan. Kokeilla kyllä kannattaa.

4516 Työministeri Tarja Filatov/sd: Tässä on moneen kertaan **tullut esille kysymys**, miksi kuntouttavan työtoiminnan **tukea ei ole mahdollista saada yksityisiin yritysisiin**: mielestäni... siksi, että **on vähemmän kyse työstä ja enemmän kyse elämänhallintaan liittyvistä asioista...Toisaalta** meillä **on normaalit työllistämistukimäärärahat**, joita voi käyttää yrityksissä.

9. Leimaaminen

4509 Sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho/kok:lähtökohta on mielestäni tärkeä sen takia, ...työllistämiprojekteissa on havaittu, että hyvinkin pitkään työttöminä olleet ihmiset, **hyvinkin moniongelmaiset ihmiset, ovat päässeet elämän syrjään** kiinni näiden projektien kautta, on sitten kysymys **päihdeongelmista, on sitten kysymys mielenterveysongelmista.**

4517 Raija Vahasalo/kok: ...Nuoret oppivat helposti myös **syrjäytymisen mallin**. Kuntouttava työtoiminta on sitä niin sanottua **varhaista puuttumista**, jota kaivataan muihinkin asioihin, tai **oikeammin sanottuna, kun nuori jo joutuu kuntouttavan työllistämisen kohteeksi, ei voida enää puhua oikeastaan varhaisesta puuttumisesta.**

4518 Raija Vahasalo/kok: **Suurta melua on jo ehditty pitää siitä, mitä sanktioita työllistymisestä kieltäytymisestä tulee. Miksi? ...Pidän siis hyvin poikkeuksellisena ja järjenvastaisenakin, jos pitkäaikaistyötön kieltäytyisi hänelle tarjotusta ja yhdessä suunnitellusta palvelukokonaisuudesta.**

4519 Raija Vahasalo/kok: ... Pitää muistaa, että **kohderyhmä on kaikin puolin erikoinen, eivätkä** niin sanotut **normaalit toimenpiteet** ja työskentelytavat sen jäseniin välttämättä **pure**. **Tarvitaan myös vahvempia toimenpiteitä tai mahdollisuutta kovempien otteiden käyttämiseen, jotta syrjäytynyt saataisiin irti vanhoista piintyneistä ympyröistään....**

4527 Niilo Keränen/kesk: ... **lakipaketti tarttuu juuri tähän ...keskeiseen ongelmaan. ...syrjäytymisvaarassa olevia, pitkään työttöminä olleita, mahdollisesti toimeentulotuen varassa ...kroonisesti eläviä ihmisiä pyritään saattamaan normaalielämään. ...lakiesityksen perusteella vaikuttaa siltä, että keinot ovat...vähissä. ...Nimittäin tämä kohderyhmä on todellakin sellainen, kuten aiemmissa puheenvuoroissa on tullut jo ilmi, johon ei yksinkertaisia ratkaisuja ole.**

4536 Timo Ihamäki/kok: **Tosiasia on, että laman jälkeen on selvästi jäänyt jäljelle työttömien tai työn ulkopuolella olevien ryhmä, jonka työllistämiseen vanhat konstit eivät riitä tai ole tälle kohderyhmälle tehonneet. ...lakihan on toissijainen. Työttömälle tarjotaan ensin kaikki työvoimahallinnon toimenpiteet, ja elleivät ne auta, otetaan ...käyttöön tämän lain suomat keinot. ... Samalla ...on mahdollisuus käyttää myös muita sosiaalitoimen palveluja kuten esimerkiksi päihdehuoltoa ...**

4513 Tarja Filatov /: **Kuntien puolelta selvä viesti, kun olen käynyt naamatusten keskusteluja niiden kuntien kanssa, jotka eivät ole ...kunnallisen työllistämistuen määrärahoja käyttäneet, on se, että niillä on vaikeuksia... löytää...tehtäviä, joihin ne voisivat sijoittaa sitä joukkoa, joka pitkäaikaistyöttömistä olisi... tarjolla...tukijärjestelmien kautta.**

- Elikkä avoimien työmarkkinoiden **vaatimustaso on niin kova, että en ...voi uskoa, että yksikään** niistä ihmisistä, **joita ...kuntouttavan työtoiminnan piirissä ovat, olisivat sellaisia henkilöitä, että yritykset haluaisivat heitä omaan kuntoutukseensa, koska siinä välimaatossa on monia henkilöitä, joiden työtekovalmiudet ovat paremmat eivätkä heidän ole näihin yksityisiin yrityksiin päässeet töihin. Sen vuoksi tämä rajaus on tehty...**

4518 Raija Vahasalo/kok: Ainoa kysymysmerkin paikka on se, **mitä tehtäviä kunnassa voisi antaa kuntouttavaan työtoimintaan. Sitä ei tehdä työsuhteessa. Se ei siis ole varsinaista työtä. ... Olen vankasti sitä mieltä, että lasten ja vanhusten parissa ei ole tehtäviä, joita voisi antaa kuntouttavaan työtoimintaan.** Niissä kaikissa vaaditaan ammattitaitoa. **Edes vanhusten syöttäminen ei onnistu ilman ammattitaitoa. Vastuu toisesta ihmisestä on niin suuri, ettei riskiä voida ottaa. Sen sijaan...kysymykseen tulevat tehtävät liittyisivät kunnan virastojen ja laitosten piha-alueiden, puistojen ja metsien kunnostamiseen ja viihtyvyyden parantamiseen tai muuhun sellaiseen.**

4528 Niilo Keränen/kesk: ...**arveluttaa, miten ...henkilöstö pystyy muun työnsä ohella ohjaamaan noin 19000 ...ihmistä, joilla kenties ei ole mitään käsitystä työelämästä eikä todennäköisesti ainakaan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviin ...liittyvistä vastuukysymyksistä taikka inhimillisistä tekijöistä.,**

4531 Eero Akaan-Penttilä/kok: ...**hallituksen esitys on ... yksimielinen, ja siinä mielessä eräiden** hallituspuolueiden jäsenten **kannanotot ... tulevat, lievästi sanoen, ... outoon valoon. ...**Jää vain miettimään, **onko** tässä **työhallinnon intressi siirtää vaikeasit työllistettävä joukko kunnille... toisaalta ...**on todettu, että **kunnat saavat** sosiaalityönsä ja projektiensa kautta paremmin **työllistettyä vaikeata populaatiota...Hyvin koulutetut löytävät työnsä ilman työhallintoa, sehän on selvä.**

4533 Jyrki Häkämies/kok: **Pidän lakiesitystä ...oikean suuntaisena, ehkä ensi askeleena aktiivisemman työvoimapolitiikan suuntaan. ...On ...ehkä silla tavalla, että ... työttömyystilastomme ovat jakautuneet kahtia: niihin työttömiin työnhakijoihin, joilla on teoreettiset ja käytännölliset valmiudet saada työmarkkinoilta töitä joko suoraan tai työvoimakoulutuksen kautta, sekä niihin, jotka eivät ilman kuntouttavia toimenpiteitä nykytilanteessa ole työmarkkinakelpoisia. ...Tässä mielessä näen ...tärkeänä, että tunnustetaan realiteetteja ja otetaan kohteeksi tässä tapauksessa nuoret, joihin kuntouttavia ja aktiivisia työnhakutoimenpiteitä kohdistetaan.**

4540 Paula Lehtomäki/kesk: Täällä on ... ollut puheenvuoroja, ...esimerkiksi **työpaikkojen ... vähyydestä ja pidetty** sitä **suurimpana ongelmana. Se on varmasti kaiken kaikkiaan suurin ongelma, mutta...** ymmärtääkseni **tämän lakiesityksen kohteena on henkilöitä, joille ei varsinaisesti se, vaikka työpaikkoja olisi** aukikin, välttämättä **tuo ongelmiin ratkaisua, sillä meillä on tietty määrä työvoimaa, jonka taso ei kohtaa niitä vaatimuksia, joita työnantajilla ja työelämällä on. Sen vuoksi tarvitsemme uusia aktivointikeinoja.**

5322 Pekka Kuosmanen/kok: **Työllistämisen esteet meidän pitää poistaa eli ne pullonkaulat. Tässä otankin esille työvoiman sivukulut ...** Meidän pitäisi lähteä siitä, että **jos yritys työllistää työttömän tai pitkäaikaistyöttömän ennen kaikkea, yrityksen ei tarvitsisi maksaa sivukuluja** esimerkiksi ensimmäisen kolmen vuoden aikana ollenkaan, vaan vain nettopalkan.

5323 Mauri Salo/kesk: **Työvoimatoimistossa oleva työtön työnhakija, joka siellä on lojunut jo pitemmän aikaa, ei ole** kaikkein helpoimmin **työllistettävä. ...** Kun nyt luodaan **järjestelmä, jolla** hänet pyritään **totuttamaan aamuun, jolloin on lähdettävä töihin, ...** tämä on ... perusteltu **ykkösvaihe. ... sitten** tulee se **toinen vaihe: siihen varsinaiseen työhön, aitoon työympäristöön sopeutuminen. Siinä, jos missä, tarvitaan juuri niitä toimenpiteitä, joita ed. Kuosmanen peräänkuulutti, että saadaan luotua ilmapiiri myös yrittäjäkenttään, että halutaan ottaa työttömiä töihin...** Sitä kautta varmaan juuri tässä kolmen vuoden jaksossa on **ihan oikein se, että viimeinen vuosi voi olla jo yrittäjälle jopa kannattava** sillä tavalla, että se on **edukkaampaa työvoimaa kuin perustyövoima, jota muuten käytetään.**

10. Syllistäminen

4508 Sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho/kok: **Kysymys on ryhmästä, joka syystä tai toisesta ei ole kyennyt** käyttämään... toimepiteitä, jotka ...ovat luonnollisesti ensijaisia. **Lakiesityksessä on ...todettu, ...työvoimapolitiittiset toimenpiteet ovat ...ensisijaisia, ja jos syystä tai toisesta niiden käyttäminen ei tule kysymykseen...**

4517 Raija Vahasalo/kok: ...**Työttömyys on laskusuunnassa, mutta siitä huolimatta kaikki työttömät eivät löydä omaa paikkaansa. Usein he ovat niin työvoimatoimiston kuin sosiaalitoimistonkin asiakkaita. Työttömät ovat hyvin heterogeeninen joukko. ...Osa pystyy heti tarttumaan tarjottuun palkalliseen työhön, osa ei....Monen työttömän itsetunto ja elämänrytmi on jopa liiankin hyvin sopeutunut työttömyyteen.**

4511 Mauri Salo/kesk. **Tosiasia on, että parasta terapiaa ihmiselle on työ. Kaikki eivät halua ottaa tänä päivänä työtä vastaan eivätkä ole halunneet ottaa työtä vastaan jollakin aikaiväillä ja ovat nyt joutuneet elämäntilanteeseen, josta heidät on pyrittävä ohjaamaan takaisin työelämän piiriin.**

4525 Sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho: Ed. Stenius-Kaukonen ...**Kiinnitti huomiota ikääntyvien vajaatyökykyisten pitkäaikaistyöttömien ryhmään. Varmasti siihen liittyy ongelmia. Mutta tämä laki sinänsä ei ratkaise tätä ongelmaa. Suurin ongelma on ollut motivaation ongelma eli se, että todennäköisyys, että tästä ryhmästä ihmiset työllistyvät, on varmaan vaikuttanut motivaatiopuoleen.**

Mutta **minusta** tämän **asian olennaiset ratkaisut eivät liity tähän**, koska tämän ryhmän edustajat voivat osallistua aktiivointisuunnitelman laatimiseen omasta tahdostaan...

4533 Eero Akaan-Penttilä/kok: Kaikkinensa... tässä... esityksessäkin on useita **hyviä puolia**. Sen takia **kannatan sen nopeata käsittelyä** eduskunnassa... **Se, että me takertuisimme ihmisoikeusasioihin ...liian paljon, sanktioiin, sosiaalipoliittisiin erityiskysymyksiin, ... tai siihen, onko joku haluton tai passiivinen tai alkoholiongelmainen..., on omiaan vain hämärtämään kokonaisuutta, sillä jokainen ihminen on yksilö jokainen työtön on erilainen toiseen työttömään verrattuna.**

4527 Niilo Keränen/kesk: **Syrjäytyminen** on ...paljon puhuttu **ongelma**, ja erityisen **huolissaan on julkisuudessa oltu ...suuresta nuorten ihmisten joukosta, joka ei koskaan korkean työttömyyden aikana ole päässyt oikeaan työhön.**pitkään työttömänä ollessaan rupeaa miettimään, mikäähän minun paikkani yhteiskunnassa on vai onko sitä ollenkaan. Kun toisaalta suomalainen **sosiaaliturva** on sen verran **kattava**, että ulkonainen elämä eli **asunto, ruoka ja toppatakki** aina jotenkin **järjestyvät** ...on...varsin **helppo jättäytyä ulos oravanpyörästä. Ei tämä koske tietenkään pelkästään nuoria** vaan myös ikääntyneempiä...

4532 Eero Akaan-Penttilä/kok: ...lain tarkoitus on myöskin **vähentää riippuvuutta etuuksista. ...en ole tämmöistä termiä** muissa esityksissä **nähty, että niistäkin voi olla jo riippuvainen.** Tässä **joukossa on huomattava osa päihdeongelmaisia, jotka ovat tietysti iso ongelmaryhmä sinänsä, ja se tarkoittaa...,** että kuntotuttavaa **työtoimintaa tälle joukolle, ei ehkä voi antaa kuin kaksi kertaa viikossa ja puolen päivän ajan** kerrallaan.

4537 Pertti Hemmilä/kok: Lakiesityksessä säädetäisiin myös **kaikille toimeentulotukea hakeville ...velvollisuus ilmoittautua työttömiksi työnhakijoiksi, ellei työnhauulle ole erikseen määriteltyä estettä.**

4538 Pertti Hemmilä/kok: Kannatan lämpimästi hallituksen esitystä, jonka tavoitteena on ... auttaa kansalaisia **huolehtimaan itse elantonsa hankkimisesta ja elatusvelvollistensa elättämisestä.** Tällä tavalla **autamme parhaalla mahdollisella tavalla ihmisiä omatoimisuuteen ja kannustamme** heitä ottamaan **itse vastuuta itsestään.**

5184 Niilo Keränen/kesk: Pitkään jatkuneen **huonon työllisyyden aikana** meille on **syntynyt sellainen porukka**, joukko ihmisiä, **nuoria ja vanhempia, joka ei ole vuosiin tai ehkä koskaan päässyt kiinni oikeaan työhön. Tämä joukko on tottunut elämään sosiaaliturvan varassa, toimeentulotuella tai työttömyyden korvauksilla.** Kun sitä **on jatkunut tarpeeksi kauan ja kun ja jos tähän liittyy vielä vajaakuntoisuutta** tavalla tai toisella, **kynnys siirtyä oikeaan työhön on tosi korkea**, vaikka työtä tulisikin tarjolle. ... Tämä **laki ei toki ole siinä mielessä autuaaksi tekevä, että kaikki ongelmat ratkeaisivat**, mutta tämä on minusta **hyvä alku**,...

4519 Ed. Anne Huotari/vas: Uskon, että **suomalaisista ei ole tullut kymmenessä vuodessa työtä vieroksuvia sosiaaliturvan väärinkäyttäjiä** niin kuin erästä ...mielipiteistä äskeysessä debatissa saattoi käsittää. Kun uskon, että **työhaluttomien määrä on hyvin pieni ja työttömien suuren osan ongelma on juuri työn puute, silloin toimenpiteet pitää kohdistaa juuri niihin ihmisiin, jotka näitä eniten tarvitsevat.**

4521 Työministeri Tarja Filatov/SD: **On keskusteltu siitä, kuinka paljon on työhalukkaita ja työhaluttomia.** Työhallinnossa tulee vuoden aikana ...**10000 karenssia työstä kieltäytymisen vuoksi.** ...kyse on nimenomaan **tukityöstä kieltäytymisestä.** ...Mutta on myös monia ihmisiä, **joille ei osoituksia tehdä**, joten henkilökohtaisesti **uskon, että se ihmisjoukko voi olla alle tämän.** ...mutta niin kuin ed. Huotari sanoi, **joukko on hyvin pieni ja pääsääntöisesti ihmiset ovat varsin työhaluisia silloin, kun he ovat työkykyisiä.**

Työkyvyttömyyden tunne ja työhaluttomuus korreloivat suoraan toisiinsa, joten silloin pitäisi hoitaa työkykyä ja sen jälkeen vasta katsoa työhaluttomuutta tai työhalukkuutta. **L**

4526-27 Mikko Kuoppa/vas: **Ministeri Perho totesi, että suurin ongelma on motivaatiopuoli.** On varmasti niin, että myöskin motivaatiopuolella saattaa olla ongelmia. Kyllä **kai suurin ongelma kumminkin on loppujen lopuksi se, ettei meillä ole riittävästi työpaikkoja. Työttömälle ihmiselle on paras motivaatio, että hän näkee, että toimenpiteitten päässä on työpaikka.** Se on paras motivaatio. Ainakin **Pirkanmaalla Tampereen seudulla ongelmana on se, että työpaikkoja puuttuu ja uusia työttömiä tulee.** Muun muassa

Finnwear ja Valio sanovat joukoittain irti suhteellisen ikääntyneitäkin työntekijöitä. Pääpaino pitäisi keskittyä siihen, että toimenpiteitten jälkeen ihminen saa työpaikan.

11. Sanktiointi

4519 Ed. Anne Huotari/vas: Se **on mahdollisuus**, mikäli se **osataan ja halutaan** käyttää oikein. Kysymys on siitä, **halutaanko ... tehdä...keppimalli, jolla etsitään ne nuoret, joiden kuvitellaan vieroksuvan työtä, vai halutaanko etsiä niin sanotun työnvieroksumisen todelliset syyt.**

4522 Marjatta Vehkaoja/sd: Hallituksen esityksen kirjoitustavasta ...voisi ...sanoa, että **esitystä on inhimillistetty**...siitä, mitä aikaisemmat versiot ovat olleet. **Kun** tästä koko esityksestä nyt **jätettiin ... keppiosasto pois 25 vuotta täyttäneiden osalta, monet suuret huolenaiheet tulivat oikeastaan ratkaistuksi...**

4543 Pertti Turtiainen/vas: Tuntuu **käsittämättömältä, että sanktioimalla** tätä asiaa **saataisiin** muka **tilannetta korjattua, kun toisaalta** tulee se tilanne, että näillä ihmisillä menee **entistä huonommin. Kuka ottaa vastuun** siitä, kun ne ihmiset **joutuvat todella vaikeuksiin sanktioinnin jälkeen, eli toimeentulotukea pudotetaan...**

4535 Arto Seppälä/sd: ...kuntouttava työ olisi **viimesijainen toimenpide** ja ...tarkoitettu **pisimpään työttömänä olleille**. Laskelmien mukaan siihen tulisi mukaan noin 77000 ihmistä. **Uskoisin, että suurimmalla osalla** heistä on erilaisia **elämönhallintaan** liittyviä **ongelmia ja tarvetta moniammatilliseen apuun**. Nämä ihmiset **tuskin motivoituvat** työnhakuun ja aktiiviseen toimintaan **sillä, että heille esitetään ukaasi tukien pienentämisestä**, mikäli he eivät tee aktiivisuunnitelmaa, etenkin kun työpäiviltä maksettava **ylläpitokorvaus** on varsin **nimellinen...**

4543 Unto Valpas/vas:/Hallituksen **esityksen tavoitteet** ovat varmasti **hyvään** tarkoitukseen **pyrkiviä. Käytännön toteutus** sen sijaa voi osoittautua **ongelmalliseksi. Räätelöidyt keinot** kuntouttavassa työtoiminassa ovat mielestäni **tarpeen. Pakkokeinot ja sanktiot** tällaisessa asiassa ovat ... kyseenalaisia sen takia, että **pakolla ei saada ketään motivoitua** tällaiseen toimintaan Kuntoutettavan kannalta **motivaatio on avainkysymys. Sitä ei tulisi heikentää sanktioilla.**

4520 Ed. Anne Huotari/vas: Pelkään...,että ...nuorelle tarjotaan työtä ja sanotaan, ...siinä on sinulle paikka..., **ota tai jätä**, ja laitetaan kirjeeseen..., **jos et ota**, niin ...**saat karenssin**. Se ei ole oikea tapa kannustaa nuoria yhteistyöhän. ..esimerkiksi **mestari-kisälli-mallissa ei ketään pakotettu ja siihen oli koko ajan tulossa enemmän...**, vaikka kysymys oli kaikkein vaikeimmassa asemassa olevista nuorista.

4522 Marjatta Vehkaoja/sd: Täällä oli jo esillä kysymys **kuntouttavan työtoiminnan määrittelystä Kuntoutushan on** toimintana **sellaista**, josta jo vanhastaan on sanottu, että se **ei missään tapauksessa voi onnistua, ellei se tapahdu henkilön itsensä myötävaikutuksella**. Tässä suhteessa on lähtökohtaisesti aika **vaikea ajatella**, että kuntouttavaa työtoimintaa **voidaan sanktioida**. Sanktion olemassaoloon täytyy olla muualta tulevat syyt..., minusta vastausta vaatii myös se, **mikä suhde kuntouttavalla työtoiminnalla sisällöllisesti voisi olla, miten se poikkeaa**, selkokielisesti, esimerkiksi sosiaalitoimen järjestämästä **suojaustyöstä...**

4510 Marjatta Stenius-Kaukonen/vas:...meitä ei tyydytä tämä esitys sellaisena kuin se on eduskuntaan tuotu. Tavoite tässä on hyvä, mutta keinot ontuvat. **Työttömien valtakunnallinen järjestö** esitti **sanktioiden poistamista** ainakin määräajaksi. Emmekö voisi todella lähteä kokeilemaan **vapaaehtoisuden perustalta** sitä, miten voidaan **auttaa vaikeassa asemassa olevien ihmisten työllistymistä** ja pääsemistä takaisi työelämään.

4544 Leea Hiltunen/skl: ...Tarvitaan varmasti ...**räätelöityjä toimenpiteitä** ja ennen kaikkea **verkottumista** eri **hallintokuntien kesken... Asiantuntijakuulemisissa on tuotu esille, ... onko** tässä vaiheessa ... **sanktio** enemmänkin **passivoiva. Toivoisin, ...että ... sanktiota ei lähdetä heti toteuttamaan**, vaan katsotaan, miten lain velvoitteet käytännössä voidaan toteuttaa, ja arvioidaan sanktiovelvoitteet vasta **kokemuksen kautta...**

5319 Marjatta Stenius-Kaukonen/vas: Meillä oli riittävästi asiantuntevia lausuntoja siitä, että vapaaehtoisuus on ainoa tie, jos halutaan saavuttaa tuloksia. Sen takia tämän lain perusteluissa ja myös pykälissä on aivan liian paljon karensseja ja ukaasipykäläiä.

4519 Erkki Kanerva/sd: Tällä lailla on epäilemättä hyvä tarkoitus, mutta... lain valmistelija on ollut liian etäällä syrjäytymisvaarassa olevista ihmisistä. Hän ei tunne läpikotaisin sitä ongelmaa. Väitän tuntevani sitä noin 30-35 vuoden ajalta ja olen tehnyt... vapaaehtoistyötä. Allekirjoitan kaiken sen, mitä ed. Stenius-Kaukonen vapaaehtoisuuden merkityksestä tässä asiassa lausui, ja oikeastaan kaiken muunkin kritiikin, mitä ed. Stenius-Kaukonen lausui. Oli vahinko, että lain käsittelyllä oli niin kiire. Tästä tulee mieleen tasavallan presidentti Mauno Koiviston lausuma siitä, kun hän vahvisti velkajärjestelylakia, että on vastenmielistä vahvistaa niin huonosti valmisteltu laki. Sellainen tunne tässäkin tulee...

5321 Arto Seppälä /sd: ...alle 25-vuotiaille kuntouttava työtoiminta on tulossa pakolliseksi tuen alentamisen tai sen menettämisen uhalla. Nämä ovat sanktioina sinänsä vakavia, mutta ehkä tällainen pieni sysäys on kuitenkin tarpeen näiden ongelmanuorten ja syrjäytyneiden nuorten osalta.

5186 Pehr Lövr/r: Laki... on askel oikeaan suuntaan pitkäaikaistyöttömien tilanteen parantamiseksi. Toimenpiteiden kuntouttava osa jää kuitenkin pieneksi, ja kunnat suhtautuvat nihkeästi uudistukseen. Asiakasta ajatellen toivon, että keppiä, siis etujen vähentämistä, joudutaan käyttämään mahdollisimman vähän ja että siinä pystytään ottamaan huomioon asiakkaan kokonaistilanne järkevästi.

5322 Olli Nepponen/kok: Olen hivenen eri mieltä ed. Kuosmasen kanssa. Tottakai työllistämisen eteen on tehtävä töitä..., mutta me tarvitsemme lakiesityksen mukaista toimintaa. Meidän on tehtävä kaikki toimenpiteet, millä pyritään syrjäytyminen estämään, ... se velvoittaa kuntia. Täällä on nostettu esiin, että on pakotteita, sanktioita. Kyllä nuoret tarvitsevat sanktioita silloin, kun ryhdytään toimenpiteisiin, jotta heidät saataisiin työelämään. Ed. Virpa Puisto käytti aivan upean puheenvuoron lähetekeskustelussa, kun hän sanoi, että nuorten pitää oppia tietämään, milloin on yö ja milloin päivä. Tähän juuri ... pyritään lakiehdotuksella.

4532 Eero Akaan-Penttilä/kok: Erityisesti haluaisin kiinnittää kannustimiin ...huomiotanne...viittaaan ...taulukkoon, jossa kerrotaan erilaisista kannustinmahdollisuuksista ja ...velvollisuuksista osallistua kieltäytymisestä ja sanktioista viidessä eri maassa: Tanskassa, Ruotsissa, Alankomaissa, Isossa Britanniassa ja Suomessa. ...Suomi erottuu hyvin omituisella tavalla ...muista maista. Meillä on ainoastaan yksi sanktiokeino, nimittäin tuen maksaminen alennettuna... Minusta tämä ei Suomen kannalta ole edistyksellinen taulukko ollenkaan. Me olemme kyllä jos nyt emme jälkijunassa niin ainakin varmasti väärässä junassa...

4535 Christina Gestrin/r: ...ei voi olla väärin, jos yhteiskunta palkitsee ja rohkaisee niitä, jotka suhtautuvat aktivoivaan toimintaan positiivisesti. Jos tämä sanktio tai palkinto johtaa edes yhden ihmisen aktivoitumiseen ja palauttamiseen aktiiviseen elämään, laki on jo täyttänyt tavoitteensa.

4537 Pertti Hemmilä/kok: ...käsittelyssä oleva lakiesitys on tärkeä osa sosiaalipoliittisia toimenpiteitä, joiden avulla konkreettisesti vähennämme kaikkein vaikeimmin vähennettävissä olevaa työttömyyttä... Nuorten henkilöiden kohdalla ...velvollisuus osallistua kuntouttavaan työtoimintaan tietyn mittaisen työttömyysjakson jälkeen onkin täysin perusteltua.

4540 Paula Lehtomäki/kesk: ...on arvosteltu myös sitä, että tämä on ...pakottava toimi. ...korostaisin sitä, että kyseessä on viimesijainen työhallinnon toimi ja on tarkoitus, että se on aina toissijainen. .. Siinä mielessä en pitäisi pakotetta tässä asiassa niin kovin pahana tai vaarallisena asiana.

4544 Tero Rönni/sd: Näiden pitkäaikaistyöttömien kohdalla vapaaehtoisuus ei läheskään aina toimi, vaan pitää olla sanktio, että ihmiset suostuvat toimenpiteisiin. Valitettavasti tämä on totta. ...

12. Vastikkeellisuus

4514 Markku Rossi/kesk: **Täytyy ihmetellä** sitä, **kuinka kauan** suomalaiselta yhteiskunnalta **on mennyt siihen, että tämän suuntainen lakiehdotus on ...tuotu eduskunnan käsittelyyn.** Monet muistavat, miten **menneinä vuosikymmeninä ...pohdittiin, ... miten nuoria työllistetään** ja kuinka pystytään ...työttömyyden kierre katkaisemaan, **ja samassa yhteydessä myös sitä, onko mahdollista asettaa...pakotteita, velvoitteita, mitä tahansa nimikkeitä niille halutaan sitten antaa**kaan, ...**mutta joka tapauksessa sellainen velvoite, että saadakse**n tiettyä **tukea on myös velvollisuus osallistua** tavalla tai toisella yhteiskunnan osoittamiin tehtäviin.

4515 Eero Akaan-Penttilä/kok: Viime keväänä sosiaali- ja terveysvaliokunta vieraili **Kuubassa...saimme kuulla, miten siellä työllisyyttä ja työttömyyttä hoidetaan. Kun** tehtaassa **tulee työttömyyttä** taloudellisista tai tuotannollisista syistä, siitä **saadaan työttömyyskorvausta. ...kun kysyimme, mitä sitten tapahtuu, jos työntekijä ei mene uusiin töihin... se on mahdoton tilanne. Jos työntekijä ei tee työtä, minkä takia hänelle** valtion **pitäisi korvata jotain?** Tätä taustaa vasten, ministeri Filatov, **kysyn** teiltä tätä **vastikkeellisuusasiaa uudestaan.** En kysy nyt sanktioista vaan vastikkeellisuudesta: Mitä mieltä te olette tätä Kuuban esimerkkitaustaa vasten? **Suomessa asiat ovat onneksi paljon paremmin.**

4541 Marja Tiura/kok: Kannatan lämpimästi hallituksenesitystä... Olisin mielelläni suonut tämän tukityön **pakolliseksi myös yli 25-vuotiaille, ...Mielestäni toimeentulotuen osittainkin vastikkeellisuus on hyvä,** varsinkin niille, jotka ovat **luisumassa elämäntapatyöttömyyteen** ja sen myötä yhteiskunnasta syrjäytymiseen.

5186 Jyri Häkämies/kok: **Uskon ja toivon,** että tälle esitykselle tulee ... jatkoa, että **näitä toimenpiteitä enenevässä määrin kohdistetaan myöskin vanhempaan väestöön.**

4517 Raija Vahasalo/kok: ...Kiistan on ollut, **voiko** kuntouttava työtoiminta olla **velvoittava myös yli 25-vuotiaiden osalta.** Siihen ei ole vielä ryhdytty, vaikka **monessa muussa Euroopan maassa erilaiset velvoitteet ja vastikkeellisuudet ovat itsestäänselvyyksiä.**

4538 Matti Kangas/vas: Hallituksen esityksessä ...on mielestäni **hyvää ja huonoa. Hyvää on se, että alle 25-vuotiaalla on oikeus ja velvollisuus osallistua** kuntouttavaan **työtoimintaan.** Myös se on **hyvää, että yli 25-vuotiaalla se ei ole niin ehdoton velvoite.**

4516 Työministeri Tarja Filatov: Sitten oli **viittaus työn vastikkeellisuuteen ja Kuuban malliin. En** kovin lämpimästi **ole kannattamassa Kuuban mallia,** jossa ihminen **ei voi vapaasti valita työpaikkaansa.** Kyllä minun mielestäni suomalaiseen yhteiskuntaan kuuluu **peruslähtökohtana se, että ihminen voi itse tehdä tiettyjä valintoja. ...**

4516 Työministeri Tarja Filatov: Sen sijaan, kun kysyttiin mikä on vastikkeellisuus työttömyysturvan suhteen, **...Suomessa vastikkeellisuus on sitä, että hakee aktiivisesti töitä ja on työmarkkinoiden käytettävissä.** Meillä on esimerkiksi työnhakuun liittyvää koulutusta, ...sellaisia **toimia, jotka eivät ole suoraan työtä** mutta joihin on **velvollisuus osallistua** silloin, kun on **työttömänä. ...**

4516 Työministeri Tarja Filatov : Olipa kyse ...koulutuksesta tai tukityöstä, **ihmiset ...täysin vapaaehtoisesti hakeutuvat ...näihin toimiin. ...Tämä on sanktioitu alle 25-vuotiaille. Voin ... hyvällä omallatunnolla vakuuttaa,** että heidän kohdallaan me **pystymme tarjoamaan ensisijaisia toimia.** Sen sijaan, kun mennään **yli 25-vuotiaisiin** ja esimerkiksi **ikääntyneisiin työttömiin, silloin en väitä, että kaikki niistä, jotka haluaisivat, esimerkiksi tukityöhän, pääsisivät.**

13. Elämänhallinta

4508-9 Sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho/kok: Lakipaketin tavoitteena ... on näiden **yhteisasiakkaiden elämänhallinnan palauttaminen** tai sen parantaminen ja tätä kautta heidän **työnhakuvalmiuksiensa palauttaminen.**

4510 Juha Rehula. ...Ministeri Perhokin kertoi tavoitteista, että ihmisten **elämänhallintaan** pyritään vaikuttamaan niin, että edellytyksiä parempaan elämään palautetaan ja **näille moniongelmaisille** henkilöille, **joita tämä lakiesitys koskee**, pystyttäisiin räätälöimään entistä paremmin se, että he pääsisivät **elämänsyrjään kiinni**.

4517-18 **Raija Vahasalo/kok:** ...laki ...on aiheuttanut jo ennen eduskuntaan saapumistaan **myrskyn vesilasissa**. Hallituksen **esitys on** ...erittäin **tervetullut**, ja sanoisinko, **vihdoin ryhdytään tehostamaan työvoimahallinnon ja sosiaalitoimen yhteisiä toimenpiteitä**. ...esitys **parantaa vaikeassa tilanteessa olevien ...oikeuksia ja mahdollisuuksia päästä uudelleen elämänhallintaan kiinni**. Siksi **kummastelen sitä kritiikkiä, joka kyseenalaistaa tämän lakiesityksen tai sen kohtia**. Kuntouttava työtoiminta **ei ole rangaistus, vaan mahdollisuus**. Sitä kautta luodaan **edellytyksiä elämänhallinnalle** ja parannetaan toimintakykyä. ...**Tarvitaan...tukea ja kannustusta sekä myös velvoitteita, jotta elämänhallinta saadaan takaisin**.

(Ed. Stenius-Kaukonen: **Juuri näin, ed. Vahasalo, tukea ja kannustusta eikä nöyryytystä ja pakkoa!**)

4519 Ed. Anne Huotari/vas: **Lex Kainuun** osaprojekti **Mestari – kisälli** on ollut **onnistunut malli** ...kaikkein vaikeimmassa asemassa olleiden nuorten **pääsemisessä eteenpäin elämässä**. ...Siinä **aikuisen ammattilainen**, ... esimerkiksi **rakentaja tai ompelija** tai jonkin muun alan ammattilainen, **ja nuori yhdessä, ovat lähestulkoon käsi kädessä** kulkeneet sen kymmenen kuukauden matkan, **johon on sisältynyt työtä työsuhteessa ja välillä koulutusjaksoja, välillä yhteisiä sosiaalisen kuntoutuksen jaksoja**, joissa on **pohdittu juuri elämänhallinta-kysymyksiä**. Tässä on ollut sekä mestareitten että kisällien tukena kuraattoreita ja ammattitaitoista henkilökuntaa, ja se on tehty osana nuorisopajojen työskentelyä. Väitän, että sitä **työtä ei pystytä tekemään viidellä kymppillä. Se on kalliimpaa**.

4538-39 Matti Huutola/vas: **Hallitus on puuttunut asiaan**, joka on koko yhteiskunnan kehityksen kannalta **olennainen**. Tavoitteena on **pitkään työttömänä olleiden työllistäminen tai työkyvyn palauttaminen**. Uskon, että ... kuntouttavan työtoiminnan yksi keskeinen tavoite on näiden henkilöiden ...**elämänhallinnan saavuttaminen**, sen jälkeen **toimintakyvyn palauttaminen ja edelleen niin**, että heistä tulee työmarkkinoiden käytettävissä olevia tai edes **henkilöitä, jotka ovat hyvin nopeastikin työllistettävissä**.

4543 Tero Rönni/sd: **Laman ajalta** ...pääsi syntymään **perheitä**, joissa molemmat vanhemmat olivat **ilman työtä**. Tämän **joukon jatkoksi kasvoi perheeseen nuoria, joille ei löytynyt** minkäänlaista **työtä heti koulun jälkeen**. Osa tästä joukosta oppi helposti elämään erilaisten tukien varassa. Heille **ei löytynyt** kotoa eikä lähipiiristä ... **esimerkkiä** elämänhallinnasta ei siitä, **miten normaalissa elämäntilanteessa eletään**. Osittain näitä laman jälkiä maksetaan vielä ... kauankin.

4513 Virpa Puisto, sd: **Ymmärrän pelot siitä**, että ... **lainsäädäntöä** kuntouttavasta työtoiminnasta käytetään **väärin tai holtittomasti**. Pidän kuitenkin sen **ykköstavoitteena** ja etuna **sitä, että erityisesti nuorten ihmisten kohdalla** ...**saavutus on jo se, että saadaan vuorokausirytmi oikeaksi. Voidaan katsoa päiväsaikaan, miten tämä yhteiskunta elää, osallistua siihen täysipainoisena jäsenenä**. Vasta sen jälkeen lähdetään keskustelemaan, mitä kuntouttavia toimia kyseinen henkilö tarvitsee. ...**Tärkeää on, että nuoret lakkaavat valvomasta öitä ja ryhtyvät olemaan yhteiskunnan jäseniä**.

4530-31 Saara Karhu/sd: ...**pidän tätä pakotetta perusteltuna**. ... siksi että kuntouttavassa työtoiminnassa on **nimenomaan kyse oman elämänhallinnan parantamisesta**, eikä nuorta saa jättää tässä asiassa **heitteille**. Heidät, jos kenet on saatava ...**mukaan yhteiskuntaan ja normaaliin elämään**. Unohduksissa uhkaavat syrjäytyminen ja muut ongelmat. Joillakin nuorilla **ei myöskään ole** minkäänlaista **kokemusta säännöllisestä työhön lähtemisestä**, kuten yleensä **vanhemmalla väellä** on. Jo sekin siis saattaa olla asia, joka on **opeteltava**.

4535-36 Arto Seppälä/sd: Nuoria **pitää ohjata ja kannustaa** opiskeluun ja **työnhakuun**. Heille **pitää järjestää mahdollisuuksia opetella elämänhallintaa ja mieltä...tulevaisuuttaan**. Tässä työssä **nuorten työpajat ovat olleet urauurtavia**. Lisäksi on käynnissä ...**projekteja**, joiden **tavoitteet ovat saman suuntaisia**, esimerkkinä... vaikkapa Suomen Punaisen Ristin **Oman elämän valti** –projekti.

4534 Jyrki Häkämies/kok: **Niin kuin täällä on ... todettu, monesti ... on kysymys sellaisista nuorista, että lähdetään ihan perusasioista liikkeelle, siitä, mikä on vuorokausirytmä ja mitkä ovat työtaitovalmidet, ja sen jälkeen opetellaan työnhakua ja kenties etsitään työllisyyskoulutuksen kautta lisää ammattitaitoa. ...**

4544 Tero Rönni/sd: **Pidän hallituksen esitystä oikeansuuntaisena enkä näe siinä sellaisia mörköjä kuin muutamat puheenvuorot käyttäneet ovat nähneet. Aiemmassa työssäni näin paljon kyseessä olevan lain piiriin oikeutettuja tai velvoitettuja ihmisiä. Heidän elämänrytminsä muuttaminen on ... se ratkaiseva tekijä, jolla ihminen saadaan palaamaan normaaliin elämään, jolloin ... yöllä nukutaan ja päivällä ollaan hereillä.**

5180 Juha Rehula/kesk: **Mistään yksinkertaisesta lainsäädännöstä ei ole kyse; onhan kohderyhmä usein moniongelmaista, ja jo elämän perushallintaan liittyvät asiat tuottavat vaikeuksia. Niinkin yksinkertainen asia kuin aamulla herääminen saattaa olla vierasta. – On siis ... kyse henkilöryhmästä, joka on tavalla tai toisella pudonnut niin sanotun normaaliin kuuluvasta elämänrytmistä**

5185 Jyri Häkämies/kok: **Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus on tehnyt nopeaa työtä, ... tämän lain kohderyhmänä, niin kuin minä sen näen, on ovat juuri sellaiset nuoret, jotka eivät ilman kuntouttavaa työtoimintaa tule ensisijaisten toimien piiriin. Lähdetään ihan perusasioista liikkeelle, ...vuorokausirytmistä ja siitä, että aamulla herätään jne. Jos tätä kautta, ... päästään tilanteeseen, jossa on realistista ehdottaa esimerkiksi työvoimakoulutusta, ...on otettu oikean suuntainen askel.**

14. Sitouttaminen

4525-26 Sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho: **Vasemmistoliitto ja ed. Stenius-Kaukonen esittivät...tähän lakiin kirjattavaksi, että ...kuntouttavan työjakson jälkeen olisi oikeus vakinaiseen työsuhteeseen. Tällaista oikeutta ei voi millään lakiin kirjata.. Samalla logiikalla se oikeus pitäisi olla mielestäni kaikilla niillä, jotka ovat osallistuneet työvoimapoliittisiin toimenpiteisiin. Jokainen ymmärtää sen, että tällaisten työsuhteiden luominen on teoriassa mahdollista vain kuntien palveluksessa. Silloin tullaan väistämättä siihen kysymyksiin siitä, mitä tehtäviä hoidetaan ammattikoulutetun henkilöstön turvin ja mitä muiden. Kysymys on viime kädessä kustannuksista. Tämän me yhteisesti sosiaalipoliittisessa ministerityöryhmässä totesimme.**

5320 Marjatta Vehkaoja/sd: **Kysymys on näiden ihmisten kuntouttamisesta pienin askelin takaisin työelämään. Kuntoutus onnistuu ainoastaan, mikäli se tapahtuu asianomaisen myötämielillä. Tähän olemme halunneet kiinnittää huomiota ja tähdentää sitä, että esimerkiksi sosiaaliasiakkaan asemaa koskeva laki, koskee myös tätä toimintaa, josta on tuleva sosiaalitoimen yksi muoto. Olemme täysin tietoisia siitä, että resurssipuolella on ongelmia. Emme pystyneet juurikaan niitä korjaamaan valiokunnassa, vain kymppillä per toimintapäivä: suunta on oikea, mutta riittämätön. Valiokunta on mietinnössään tähdentänyt ... että tässä toiminnassa ... laatu on tärkeämpää kuin määrä.**

4531 Saara Karhu/sd: **Viimeinen suuri kysymys kuuluu: Mitä kuntouttavan työtoiminnan jälkeen? Osalle toivottavasti oikea työpaikka, mutta entä muille? Ehkäpä kuntouttava työtoiminta toivottavasti odotusten mukaan toimiessaan ja onnistuessaan tuo tähän kysymykseen myöhemmin vastauksen.**

4526-27 Mikko Kuoppa/vas: **Ministeri Perho totesi, että suurin ongelma on motivaatiopuoli. On varmasti niin, että myöskin motivaatiopuolella saattaa olla ongelmia. Kyllä kai suurin ongelma kumminkin on loppujen lopuksi se, ettei meillä ole riittävästi työpaikkoja. Työttömälle ihmiselle on paras motivaatio, että hän näkee, että toimenpiteitten päässä on työpaikka. Se on paras motivaatio. Ainakin Pirkanmaalla Tampereen seudulla ongelmana on se, että työpaikkoja puuttuu ja uusia työttömiä tulee. Muun muassa Finnwear ja Valio sanovat joukoittain irti suhteellisen ikääntyneitäkin työntekijöitä. Pääpaino pitäisi keskittyä siihen, että toimenpiteitten jälkeen ihminen saa työpaikan.**

4537-8 Pertti Hemmilä/kok: **Työllistämisen- ja koulutusohjelmien osalta on muistettava, että työllisyyskurssi ja -koulutus toinen toisensa perään ei saa olla itse tarkoitus vaan tavoitteena on aina oltava henkilön sijoittuminen pysyvästi työelämään. Lakiesityksen mukainen kuntouttava työtoiminta ei ole virka- tai työsuhteessa tehtävää työtä eikä siitä niin ollen kerry esimerkiksi eläke-etuuksia.**

4538 Matti Kangas/vas: kaiken kaikkiaan tässä pitäisi olla **punaisena lankana** se, että tämä olisi **väylä normaaliin työntekoon avoimille työmarkkinoille** ja saadaan aitoja työpaikkoja etenkin nuorille. Olisin valmis siihen, että **lasketaan ikääntyvät työntekijät eläkkeelle** ja työllistetään nuoret heidän tilalleen työelämään.

5187 Jaana Ylä-Mononen/kesk: Mielestäni **on varmistettava, että ensisijaisiin toimiin on aina rahaa ja resursseja**. Olisi **tärkeää, että kenellekään kuntouttavasta työstä ei tulisi 24 kuukauden pussinperä, josta ei pääse pois**. Tärkeää on, että **kun tämän lain nojalla työllistetyllä henkilöllä ilmenee voimavaroja ja valmiuksia, hän pääsee seuraavalle portaalle, siis ensisijaisten toimenpiteiden piiriin ja työllistyy** aikanaan **normaalisti**. **On tärkeää, että on portaat myös ylöspäin** ja että ne varmistetaan, että joka askelma pitää.

4508 Sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho/kok **Aktivointisuunnitelman laatimisessa ei ole kysymys pelkästä kuntouttavasta työtoiminnasta, vaan ... on tarkoitus hyvin perusteellisesti selvittääasiakkaiden elämäntilanne, heidän koulutuksensa, työuraansa koskevat tiedot, tiedot aikaisempien työllistämistä edistävien toimenpiteiden vaikuttavuudesta, ...työnhakusuunnitelmien ja kunnan tekemien henkilöä koskevien suunnitelmien toteutumisesta sekä toimenpiteistä, jotka voivat olla työtarjouksia, työllistymistä edistäviä toimenpiteitä, kuntouttavaa työtoimintaa, mutta myös sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita silloin, kun yksilön elämäntilanne sitä edellyttää, esimerkiksi päihdehuollon toimenpiteitä, erilaisia kuntoutustoimenpiteitä.**

4515 Sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho/kok: Kohderyhmä ilmenee lain 3 §:stä, **...olennainen asia on aktivointisuunnitelma, jossa yhteydessä selvitetään ..., mistä johtuu se, että kyseinen henkilö ei ole ollut ensisijaisten työvoimapolitiittisten toimenpiteiden kohteena. ...Jokaisen ...kohdalla tilanne selvitetään erikseen...Tässä on kysymys nimenomaan siitä, että valitettavasti meillä on myös toimeentulotukiasiakkaita, jotka ovat pitkään olleet asiakkaina ilman että heidän elämäntilannettaan on kovin perusteellisesti selvitetty.**

4521 Ed. Anne Huotari/vas (vatauspuheenvuoro): **Näistä karensseista, kun aikaisemmin olen työkseni sitä tehnyt ...Minusta on erittäin hyvä, että työnhakusuunnitelma on tehty... Jos tarjotaan ...työtä, mikä on työnhakusuunnitelman vastainen, minusta on kohtuutonta, että siinä tilanteessa henkilölle asetetaan karenssi. Toivon, että karenssiakin käytettäisiin järkevästi eikä mekaanisesti...**

4524 Marjatta Stenius-Kaukonen/vas:...esityksen **lähtökohta on, että toimitaan asiakkaan kanssa yhdessä**. Tämä tukee ...sosiaalihuollon asiakkaan asemaa koskevaa lakia. **...Uskon, että juuri asiakasnäkökulman ja asiakkaan lähtökohdista asian eteenpäin viemisellä saavutetaan tuloksia. ...sanktioita ei tarvita. ...työvoimapalvelulain 4 §:ssä sanotaan, että työvoimapalvelut on järjestettävä aina siten, että ne perustuvat asiakkaan tarpeisiin ja vapaaseen valintaan. Miksi tässäkin ei voi olla sama ajatus loppuun asti toteutettuna, koska se on työvoimapalvelulain lähtökohta.**

5319 Marjatta Stenius-Kaukonen/vas: **Myös se on tärkeää, että kuntouttava työtoiminta ei saa vakavasti loukata henkilön uskonnollista tai muuta eettistä vakaumusta. Tämäkin on kirjattu lakiin. Ja vielä ... ennen kuin karensseista ... päätetään, on tälle henkilölle varattava mahdollisuus tulla kuulluksi.**

4531 Saara Karhu/sd: **...toivoisin esitykseen linjausta, joka mukaan kuntoutettavalle olisi tarjottava useampaa... vaihtoehtoa kuntoutustyöskentelypaikaksi. Tämä ... siksi, että henkilö ei joudu eettisesti itselleen arveluttavaan työhön, esimerkiksi kettutyttö turkistarhalle tai vegaani teurastamolle, myös siksi, että mahdollisuus valita saattaisi lisätä työn kiinnostavuutta.**

5318 Marjatta Stenius-Kaukonen/vas: **Laki mahdollistaa, jos halua on, järkevän toiminnan. Sitä ovat edesauttaneet valiokunnan tekemät muutokset. Valiokunta on korostanut ... asiakkaan mahdollisuutta vaikuttaa siihen, minkälainen aktivointisuunnitelma tehdään. Lakitekstiin on lisätty, että asiakkaalla voi olla tukihenkilö mukanaan. Erittäin tärkeänä, ehkä tärkeimpänä muutoksena, mitä valiokunta on tehnyt, on se, että valtion virastoissa voidaan kuntouttavaa työtoimintaa järjestää.**

4512 Sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho/kok: **Aktivointisuunnitelmahan ...tehdään yhteistyössä. asiakkaan kanssa siten, että mukana on sosiaalityöntekijä ja työvoimatoimiston työntekijä. Sen**

allekirjoittaa myös asiakas ja näin sitoutuu noudattamaan suunnitelmaa. Jos hän aikanaan kieltäytyy sitä noudattamasta, myös se on haluttu nostaa lain tasolle, milloin kieltäytyminen on hyväksyttävää ja milloin ei. Tätäkin kautta asiakkaan oikeusturva paranee...

4517 Raija Vahasalo/kok: ... **Mitä uutta lakiesitys tuo asiakkaille?** Ensimmäistä kertaa **velvoitetaan työhallintoa, sosiaalitointa sekä asiakasta itseään istumaan** niin sanotusti **saman pöydän ääreen** ja etsimään paras mahdollinen toimintatapa asiakkaan elämänlaadun parantamiseksi.

5179 Marjatta Stenius-Kaukonen/vas: Kolmannen **lausunnon** valiokunnalle antoi Sampo Järvelä, joka on itse toiminut **Kriminaalihuoltoyhdistyksen** toteuttamassa mestari-kisälli-tyyppisessä projektissa Tampereella. Hän on näitä ongelmia ... lausunnossaan kirjannut: **Yleiset palvelujärjestelmät eivät tavoita syrjäytyneitä ja pystyvät ...harvoin motivoimaan. Syynä** ovat mm. **resurssiongelmat**, yhteistyön puutteet, **arvot, asenteet – asenteita ei voi liikaa korostaa** – viranomaisjäykkyys ja osaaminen.

5179 Marjatta Stenius-Kaukonen/vas: Esitystä on ... **valiokunnassa parannettu...** Olen pahoillani, että tämä **väkisin vietiin valiokunnassa läpi**, ja katson, että tätä **ei ole asianmukaisesti käsitelty. Mainitsen yhden muutoksen** joka tehtiin. ...korostettiin **tukihenkilön käyttämismahdollisuutta. Työttömien** valtakunnallinen **järjestö** nimenomaan **ehdotti tukihenkilön käyttämistä silloin, kun mennään aktivointisuunnitelmaa laatimaan...** Juuri **tämä on usein se ongelmakohta**, että **henkilö ei pysty itse ilmaisemaan itseensä**. Hyvin **äkkiä... päädytään siihen**, että **tämähän on työhaluton ihminen**. ... Vielä sanon sen, mikä tulee näissä lausunnoissa esille, että juuri ihmisten **terveydellisen rajoitteen ymmärtämistä ei sosiaali- ja työvoimatoimistoissa ymmärretä**, kun siellä **ei ole koulutusta siihen**.

4539 Matti Huutola/vas: Hallituksen esityksessä on todettu, että **asiakas, työvoimahallinto ja kunta laativat yhdessä aktivointisuunnitelman**. Tämä on liian yksiselitteisesti tulkittua. Voisi sanoa, että tämän **koalition synnyttäminen ja keskusteluyhteyden saavuttaminen** näiden toimijoiden kesken **vaatii aikaa ja kaikissa tapauksissa se ei edes onnistu. On tärkeää...** että **luodaan organisaatio**, joka kykenee tähän **yhteistyöhön**. Olen itse asiassa **vakuuttunut** siitä, että **asiakasyhteistyöryhmä**, joka esimerkkitapauksessani on **säätiö**, on huomattavasti **kykenevämpi**. Se on **ulkopuolinen säätiö**, jonka **kunnat ovat perustaneet**, jossa on osaavaa henkilökuntaa, joka on **kyennyt tekemään asiakkaan kanssa** sellaisen **aktivointisuunnitelman**, **työhönsijoittumissuunnitelman**, **jossa sitoutuminen on hyvä**. Se ei saa kaatua virkamiesten väliseen nokitteluun.

15. Osallistaminen

4522 Marjatta Vehkaoja/sd: Ennakkokuulemisessa...**on tullut ...esille**, että tullaan myös **filosofisten...eettisten ongelmien, eteen**. Esimerkiksi Ilkka Sipiläinen, kirkon yhteiskuntatyön sihteeri, totesi...että **on suuri vaara**, että tämän tyyppisten esitysten johdosta **kehittyy yhteiskunta**, jossa täydet **vapaan ihmisen oikeudet saa vain työn kautta...kun teemme uudistuksia**, meidän täytyy **yhteiskunnan tavoitetila pitää mielessämme ja tarkistaa**, että näillä **esityksillä ollaan...ainakin sillä tiellä**, joka **johtaa tavoiteyhteiskuntaa kohti**, josta meillä **pitää olla jokin ajatus, kun näitä töitä teemme**.

4519 Ed. Anne Huotari/vas: **"Enhän minä ole syrjäytynyt vaan kaiken keskipiste."** Näin sanoi ...paljon sosiaalialan ammattilaisten huomiota saanut nuori. ...**Olisi syytä keskustella laajemmin myös sosiaalisten rakenteiden ja elämäntyylien muutoksesta ja niiden huomioimisesta tehtäessä uutta lainsäädäntöä**. Kyse on siitä, **mitkä ovat ne aktivointitavat**, joilla pyrimme saamaan **nuoret ymmärtämään, mikä merkitys työnteolla on ylipäätään tässä yhteiskunnassa**.

4540 Paula Lehtomäki/kesk: ... tässä laissa on se **tärkeä periaate tuotu** oivallisella tavalla **esille**, että työllä on merkittävä **sosiaalinen arvo**. Lisäksi työllä on se arvo, että **kaikenlainen työtoiminta**, olkoon se vaikka kuntouttavaa työtoimintakin, **parantaa** ihmisen **työmarkkinakelpoisuutta jatkossa...**

4521 Marjatta Vehkaoja/sd: Tämän hankkeen kohdalla **ei ole varaa epäonnistua**. Hallitushan esityksessään **nimesi tämän viimesijaiseksi toimenpiteeksi**, mutta **me valiokunnassa päädyimme käyttämään toista sanaa, koska sana viimesijainen on aika lohduton**. Haluamme puhua **toissijaisesta**. Kuitenkaan se ei **muuta sitä tosiasiaa**, että tässä on nyt **tarkoituksena** pitää niin **lujasti kädestä kiinni** näitä **nuoria ja**

vanhempiakin, jotka ovat **pitkään** olleet **työelämästä poissa**, että jos tämänkään yhteisen yrittämisen jälkeen **ei löydy** uskottavaa **polkua takaisin työelämään**, niin **täytyy totisesti löytää muita toimenpiteitä**, jotka **pystyvät** kuitenkin säilyttämään **ihmisarvon**.

4529 Lauri Oinonen/kesk: ...hallituksen esitys ...on mielestäni hyvä ...Arvoisa ed. Ihamäki, oppositio ei ole suinkaan hampaaton, ...kun on hyviä asioita, ...ilomielin ..haluamme niitä ... tehdä, jos osaamme, vielä paremmaksi. ... **tavoite ...ehkäistä syrjäytymistä**, on ...**tärkeä**, sillä **syrjäytynyt nuori, syrjäytynyt aikuinen ei elä onnellista elämää**. Voi vielä sanoa, että **yhteiskuntaan ei voi hyvin**, jos ...on paljon syrjäytyneitä ihmisiä. **On ... osoitettu laskelmin, mitä syrjäytynyt nuori yhteiskunnassa tulee kaikinensa ... kuluja aiheuttamaan**.

4524 Marjatta Stenius-Kaukonen/vas: Se, että ihmisellä on erilaisia **sairauksia**, voi tehdä hänestä **vajaatyökykyisen**, vajaakuntoisen, **mutta se ei tee** hänestä välttämättä **työkyvyttöntä**. **Siksi juuri näitä ihmisiä pitää tukea**, että he **voisivat osallistua niillä edellytyksillä, jotka heillä on**. Tie osallistumiseen on kannustaminen ja tukeminen, ei epäileminen, että henkilö käyttää väärin etuusia.

4530 Saara Karhu/sd: ...Laaja **kritiikki oli** ilmeisesti **hyvästä**,... sillä nyt esitys on huomattavan **hyvä alkuperäiseen verrattuna**.... Hiottavaa tosin tästäkin löytyy... Mielestäni **on tärkeää**, että **yhteiskunta on aktiivisesti ja yksilöllisesti huomioimassa** pitkäaikaistyöttömät, jotka **eivät syystä tai toisesta** ole millään työvoimahallinnon... toimenpiteillä **onnistuneet työllistymään työmarkkinoille**.

4529 Lauri Oinonen/kesk: **1980-luvun lopulla** kunnissa yleistyivät **nuorten työpajat**. Itse... olin... ideoimassa työpajaa...**sitten tulivat nämä laman ja säästön vuodet**. ...kohdattiin **kritiikki**, että **tämänkin pitäisi tuottaa**, mielestäni nuorten **työpajatoiminta estäessään syrjäytymistä**, estäessään **ongelmien kasautumista** jo sinällensä **oli tuottavaa toimintaa yhteiskunnallisesti**.

4534 Christina Gestrin/r: On **hyvä**, että **toimettoman nuoren** ihmisen **elämään puututaan nopeasti**. ...maassamme toimii **nuorisotyöpajoja**, joista on muodostunut tärkeä **yhteyksiä luova linkki työelämän opiskeluelämän ja nuoren henkilön välillä**. On **tärkeää**, että näillä nuorisotyöpajoilla on **mahdollisuuksia toimia myös jatkossa**.

5183 Anne Huotari/vas: Esimerkiksi **mestari-kisälli-mallissa** on välillä ollut **koulutusjaksoja ja välillä työjaksoja** ja välillä on ollut **kädestä pitäen opettamista** siitä, **miten** esimerkiksi **ulosottoviranomaisen kanssa neuvotellaan** järkevästä maksusuunnitelmista, jos entisiä velkoja on sattunut kertymään. **Mestari-kisälli-periaatetta tässäkin voitaisiin noudattaa**. **Mikään ei estä kuntaa palkkaamasta** esimerkiksi työllisyysvaroilla **vanhempaa työtöntä kumppaniksi nuorelle** ja auttaa heitä työskentelemään yhdessä.

5186-87 Jaana Ylä-Mononen/kesk: **Sosiaalisten yritysten mahdollisuuksia** toimia kuntouttavassa työssä **ei pohdittu riittävästi eikä** siihen keskusteluun **syvennytty**. Kuitenkin esimerkiksi **mielenterveyskuntoutujien kohdalla** merkittäviä **projekteja** ... Ers-rahoituksen mahdollistamina **on ollut jo vuosien ajan** käytössä ja ne ovat osaltaan **samaa kuntouttavaa toimintaa**, vaikkakaan eivät tämän lain mukaisia.

5324 Marjatta Vehkaoja/sd: ... Pidän **tärkeänä**, että esimerkiksi ... **työpankki-ideaa kehitetään**... siinähan **palkka olisi tes:n mukainen**. Ennen kaikkea **se olisi** niin **kuin työsuhde** ja näin ollen **sosiaaliturva karttuisi** kuin tavallisesta työsuhteesta. **Toinen mahdollisuus**, jota ei ole vielä täällä mainittu, on **siirtotyö**, jota psykiatristen potilaiden kohdalla on toteutettu Suomessakin ... ja jossa niin ikään työtä tehtäisiin **työsuhteessa tes-palkalla** ja jossa on **työnantajalle se hyvä puoli**, että hänen **ei tarvitse maksaa yhdestäkään sairauspäivästä**, vaan tammöinen ... kollektiivi vastaa siitä, että työnantaja saa kaikkina työpäivinä vuoden aikana täyden työsuorituksen. Elikkä **otetaan tämä hallituksen esitys** nyt todellakin **vain yhtenä täydentävänä keinona** ja jatketaan työtä muiden vaihtoehtojen parissa.

4528-29 Niilo Keränen/kesk: **Olen miettinyt pääni puhki**, ...mutta en ole mielessäni keksinyt muutakaan vaihtoehtoista toimintatapaa **näitten ihmisten auttamiseksi** – ja nimenomaan auttamiseksi, kustannuskysymyksen nyt unohdan. Jokin **valtion ylläpitämä 19000 ihmistä vetävä internaatti** toki **voitaisiin perustaa**, mutta se saattaa jäädä haaveeksi. ...

4509 Sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho/kok: **Tutkimukset osoittavat** sen, että tällainen **ulkopuolisuus, itsetunnon heikkeneminen, oma-aloitteisuuden heikkeneminen tapahtuu varsin monen pitkäaikaistyöttömän kohdalla.**

Tässä on lähdetty nimenomaan näiden yksilöiden elämäntilanteesta ja siitä, että **me emme hyväksy** sellaista tilannetta, että meillä on Suomessa jokin ihmisryhmä, joka saa niin sanotusti **syrjäytyä rauhassa.**

5188 Esa Lahtela/sd: Suomessa voidaan olla **hyvillään**, että ... suomalaisella, ollaanpa **mistä puolueesta hyvänsä, on sosiaalista omaatuntoa...**, että **halutaan pitää** kansalaisista **huolta** ja katsoa, että kaikilla olisi suhtkoht hyvä olla täällä. **Ei jätetä oman onnensa nojaan ...** vaan **yhteiskunta on aktiivi** ja menee vähän potkimaan sinne omaan kloon ja sanoo, että hei sun on lähettävä sieltä. Siinä **potkimisessakin pitää ottaa tilanne huomioon**, ...kun tämä koskee **alle 25-vuotiaita pakottavaa lainsäädäntöä**, ...siinä vaaditaan ... **moniosaajaa** ja ihmisen **psykologian tuntijaa, jotta ei turhan takia tehdä karhunpalvelusta:** Vieroitetaan ihan **syrjään ihmiset, jos käydään pakottamalla potkimaan** liikkeeseen **kuulematta, mitkä ovat ne syyt, miksi nuori ei ole päässyt ulos sieltä kolostaan ...** yhteiskunnan rakentamistyöhön.